XEOGRAFÍA 2º BACH

BLOQUE 3/ TEMA 7: A poboación española: análise da súa estrutura e desequilibrios.

Profesor: Ignacio Lugilde Santos

BLOQUE 3	CONTIDOS	PRÁCTICOS -> Cuestión 2 ou 3	VOCABULARIO
España: a ordenación do territorio no enfoque ecosocial	3.1 A poboación española: análise da súa estrutura e desequilibrios. 3.2 Os espazos urbanos en España: as grandes concentracións urbanas nun contexto europeo e mundial.	14. Uso de mapas, gráficos, textos sobre o avellentamento, densidade de poboación, saldo vexetativo, e as problemáticas migratoria e da España baleirada. 15. Planos urbanos e/ou fotografías e fotografías aéreas con contraste entre cascos históricos e ensanches, entre centro histórico e área metropolitana. Análise de paisaxes urbanas. Gráficos de evolución urbana de distintas cidades españolas. 16. Mapas de macrocefalia urbana, seguindo o modelo de Atlas Geográfico Nacional. Mapas coa delimitación das áreas de inflluencia, segundo a variable de residencia-traballo, e/ou mapas sobre o sistema de cidades español.	35. Poboación activa 36. Esperanza de vida 37. Réxime demográfico 38. Crecemento vexetativo 39. Padrón municipal de habitantes 40. Saldo migratorio 41. Inverno demográfico 42. Área metropolitana 43. PXOM 44. Xentrificación 45. Cidade difusa 46. Cidade de 15 minutos

Densidad en España
Desequilibrios demográficos

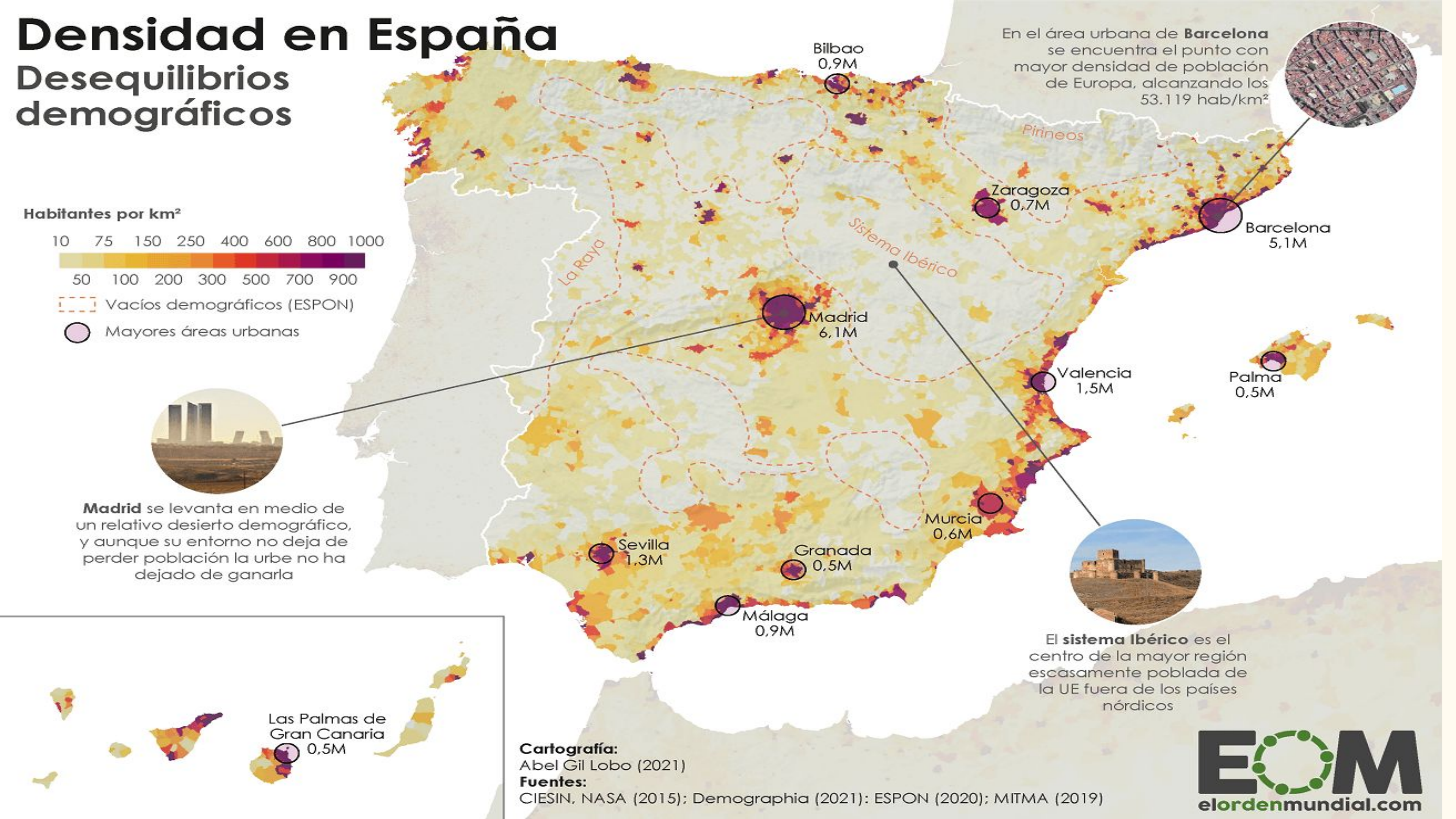

TEORÍA DA TRANSICIÓN DEMOGRÁFICA (THOMPSON)

Stage	**1** High stationary	**2** Early expanding	**3** Late expanding	**4** Low stationary	**5 ?** Declining?

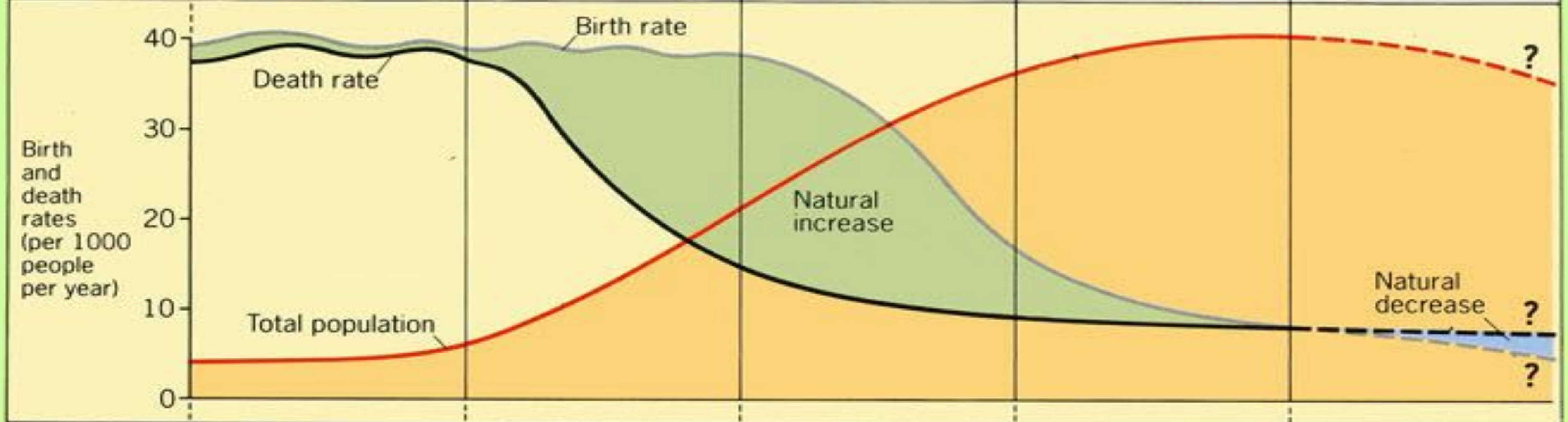

Examples	A few remote groups	Egypt, Kenya, India	Brazil	USA, Japan France, UK	Germany
Birth rate	High	High	Falling	Low	Very low
Death rate	High	Falls rapidly	Falls more slowly	Low	Low
Natural increase	Stable or slow increase	Very rapid increase	Increase slows down	Stable or slow increase	Slow decrease
Reasons for changes in birth rate	Many children needed for farming. Many children die at an early age. Religious/social encouragement. No family planning.		Improved medical care and diet. Fewer children needed.	Family planning. Good health. Improving status of women. Later marriages.	
Reasons for changes in death rate	Disease, famine. Poor medical knowledge so many children die.	Improvements in medical care, water supply and sanitation. Fewer children die.		Good health care. Reliable food supply.	

DINÁMICAS DEMOGRÁFICAS ACTUALES

INTRODUCIÓN

- Poboación actual uns **48,9 M**
- Poboación **distribúese de forma desigual**
  - Altas densidades en zonas costeiras
  - Poboacións débiles no interior.
- Existen **espazos prácticamente deshabitados**
- **Históricamente país de emigrantes** (destacar a Latam e centro Europa)
- **Últimas décadas** cambio a **receptor neto de migrantes**

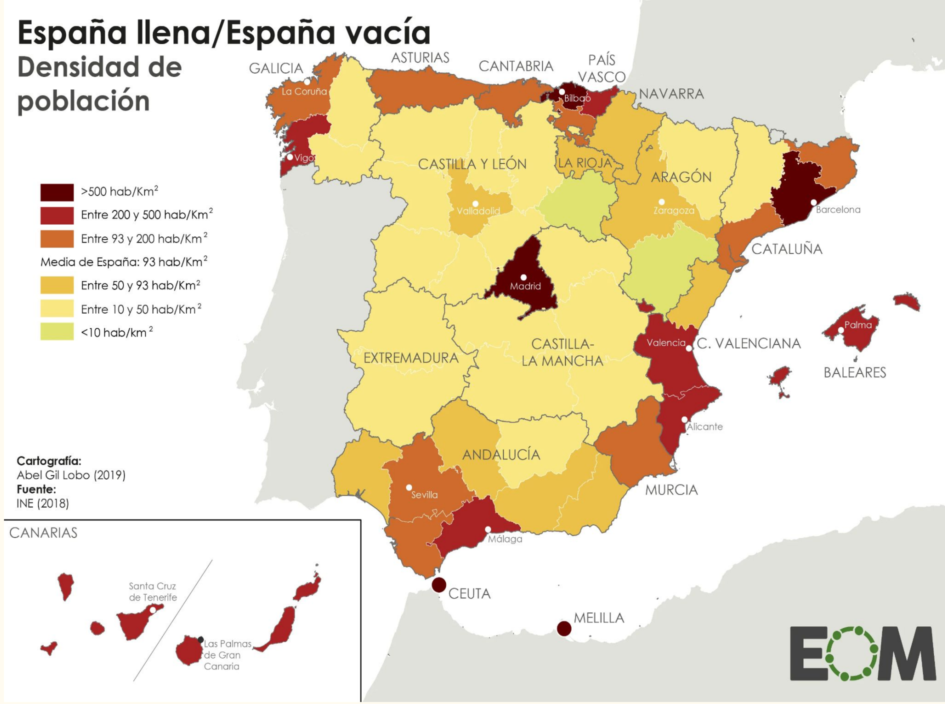

CN= Nacementos - defuncións

VS

Crecemento de poboación total= Nacementos - defunción + saldo migratorio (inmigrantes- emigrantes)

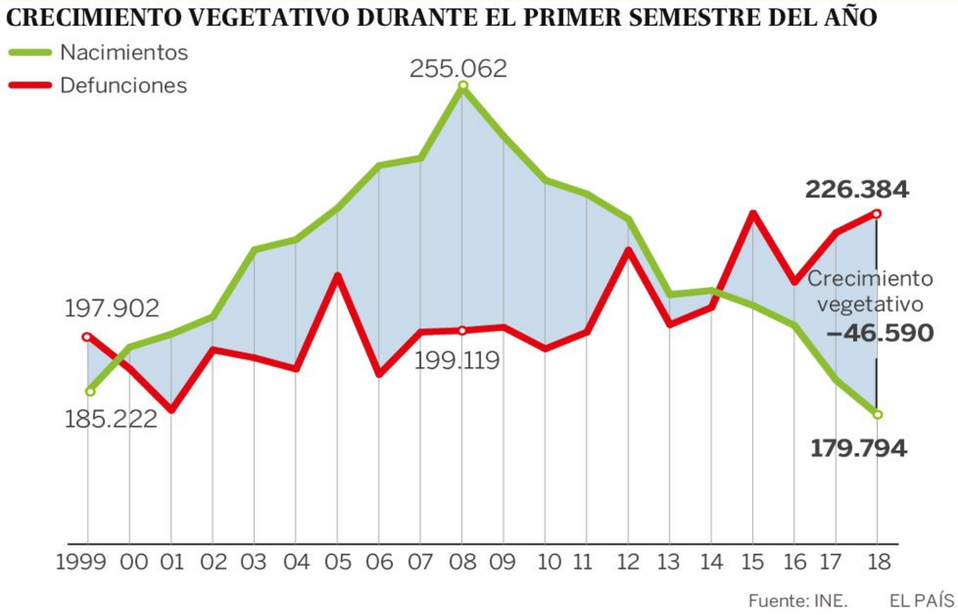

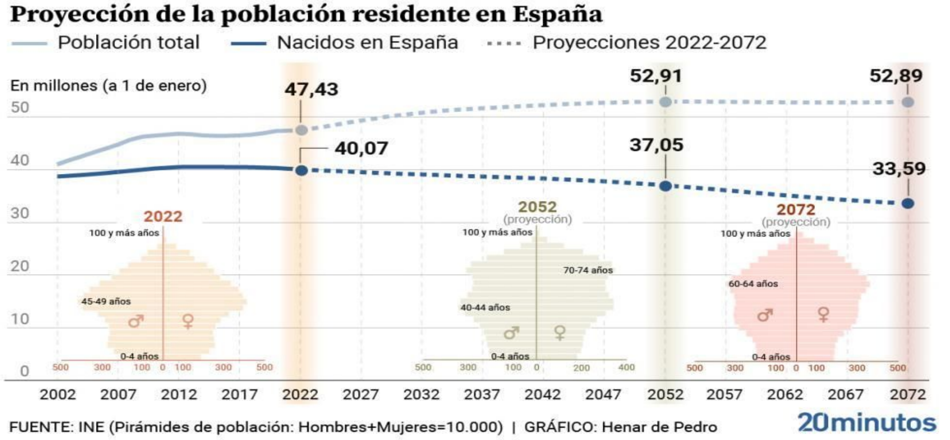

Desequilibrios territoriais

- **Crecemento natural ou vexetativo**
- Sería a evolución de poboación sen **migracións exteriores**
- Na **transición demográfica**, hoxe España sitúase nun **réxime demográfico moderno**
- **Baixas taxas de natalidade e baixas taxas de mortalidade** estabilizadas
- **Taxas de fecundidade non** chegan a **taxa de reposición** (2,1 fillos por muller)
- **Taxa de CN moi baixa**, inferior 2% (negativa dende 2015)

GRANDES DIFERENZAS ESPACIAIS

- <u>Pequenos municipios rurais</u>:
  - Especialmente **metade Norte**
  - **Moi envellecida** (por emigración)
  - **Crecemento natural negativo** (mortalidade elevada e baixa natalidade)
- <u>Rurais de maior tamaño</u>
  - **Metade Sur**
  - **Crecemento lixeiramente** positivo
  - **Capacidade de reter máis poboación nova**

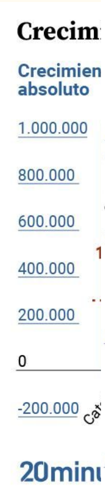

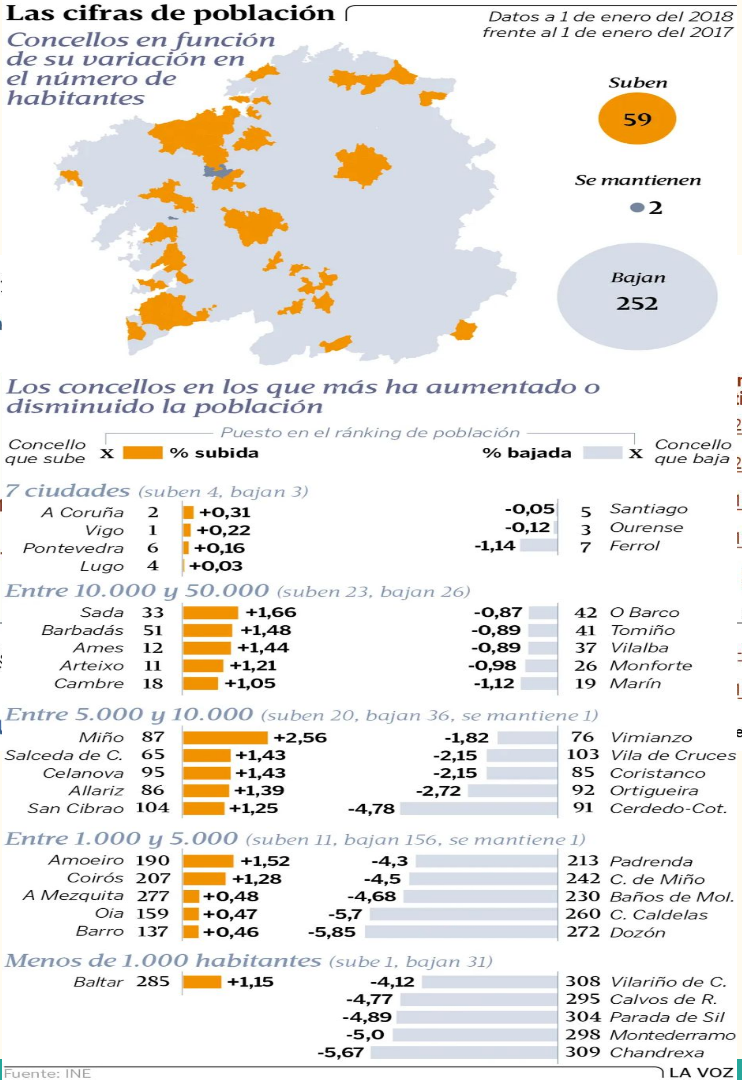

DIFERENZAS ESPACIAIS

- Municipios urbanos e turísticos
  - **Dinámicas positivas**
  - Recentes procesos de **inmigración**
- Municipios arredor grandes cidades
  - Os que **maior crecemento**
  - Asenta **poboación maís nova**
  - **Alto número nacementos**

CCAA CON MAIOR CRECEMENTO

- Murcia, Madrid, Andalucía, Cataluña, as dúas comunidades insulares, a Comunidade Valenciana, Navarra e as cidades de Ceuta e Melilla
- **Estrutura demográfica máis nova**
- **Maior tradición natalista** (Andalucia, Murcia, Ceuta e Melilla)
- **Foco migracións internas pasadas** (Madrid, Cataluña, Comunidade Valenciana, Baleares)
- **Foco inmigración extranxeira dende os 90s** (todas)

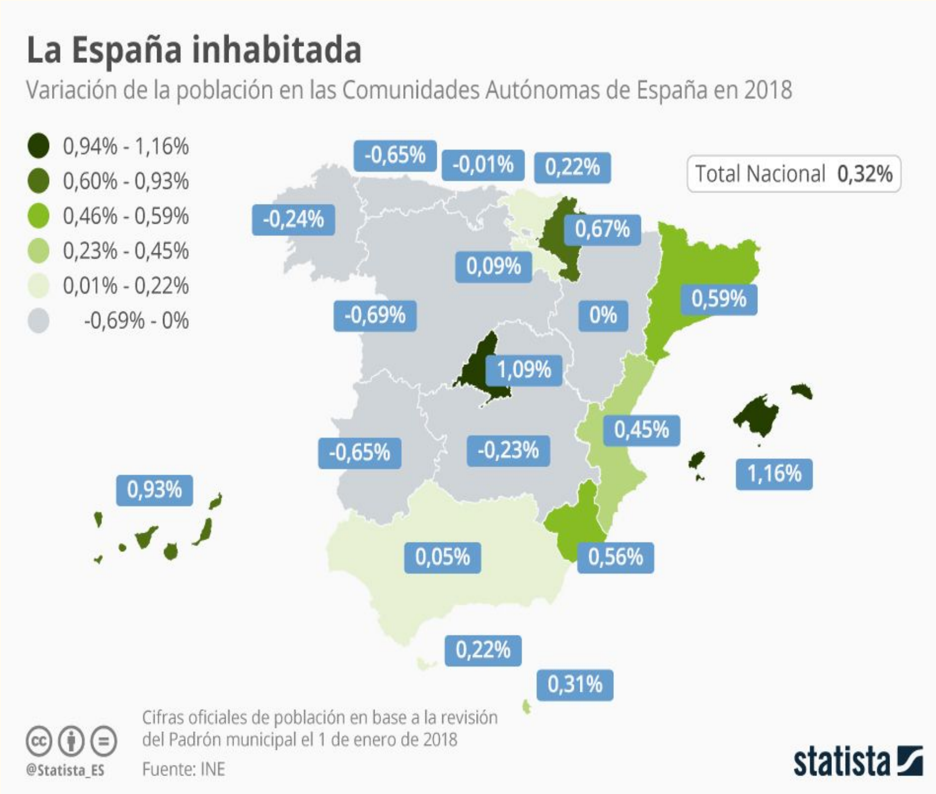

CCAA CON MENOR CRECEMENTO

- **Poboación máis envellecida**
- Asturias, Galcia e Castela e León
- **Intensa emigración no pasado**
- Prolongada **crise industrial** dos 70s **e reconversión** industrial
- Na **actualidade** teñen **menores taxas de inmigración**

MIGRACIÓNS

Saldo migratorio= inmigrantes - emigrantes

MIGRACIÓNS HISTÓRICAS

- Transoceánicas **ata mediados** do **s.XX cara LATAM**
- Dende finais dos **50s migracións internas masivas** Cara as provincias máis desenvolvidas
- **Actualmente** cara provincias **arredor grandes cidades**, por desconcentración residencial
- **A partir 50s** emigración céntrase en **Europa Central e do Norte**

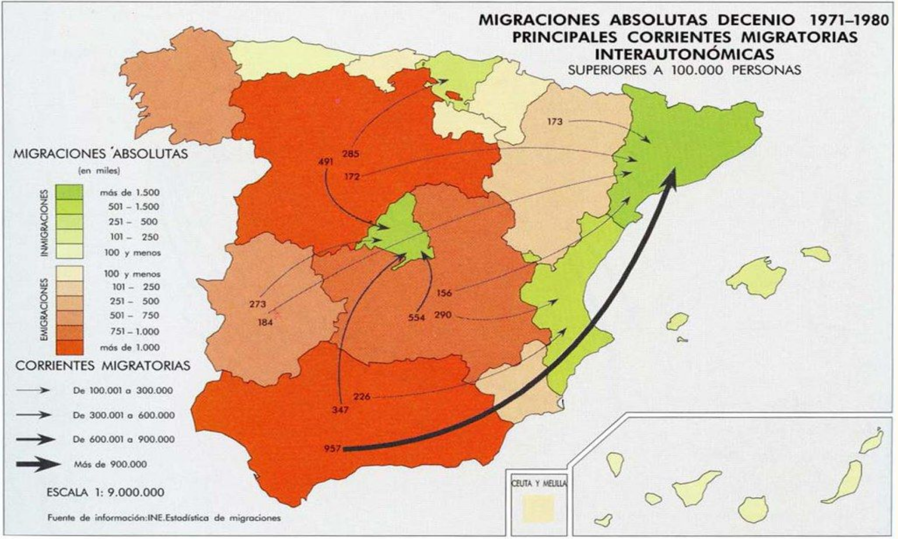

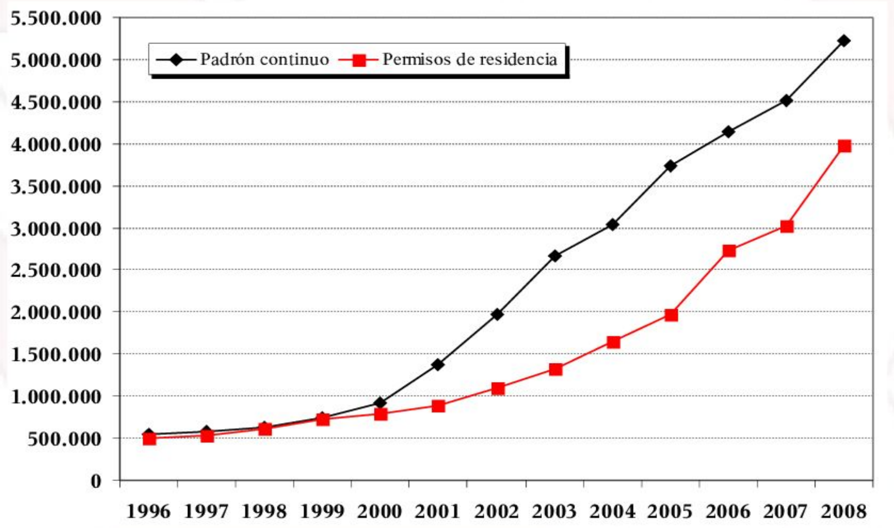

CAMBIO DE TENDENCIAS

- **Entrada na UE e fin crise industrial** levan a cambio
- Comeza a ser **destino de inmigración**
- **1998-2008 5-6M** de inmigrantes
- **Crise 2008 retorno** aprox. **1M**
- **1985 uns 250k** extranxeiros (0,6% poboación)
- **OUT 2024** máis de **6,7M** (13,76%)

GRUPOS INMIGRANTES

- **Persoas xubiladas:**
  - Europa central e do Norte
  - Costa med e illas por clima e bos servizos
- **Directivos e profesionais alto nivel:**
  - Maioría da UE
  - Cuestións laborais, tamén deportistas, artistas, estudantes…
- **Refuxiados políticos**
  - Persecución ideolóxica, racial, conflictos armados…
- **Procedentes de países de rendas baixas**

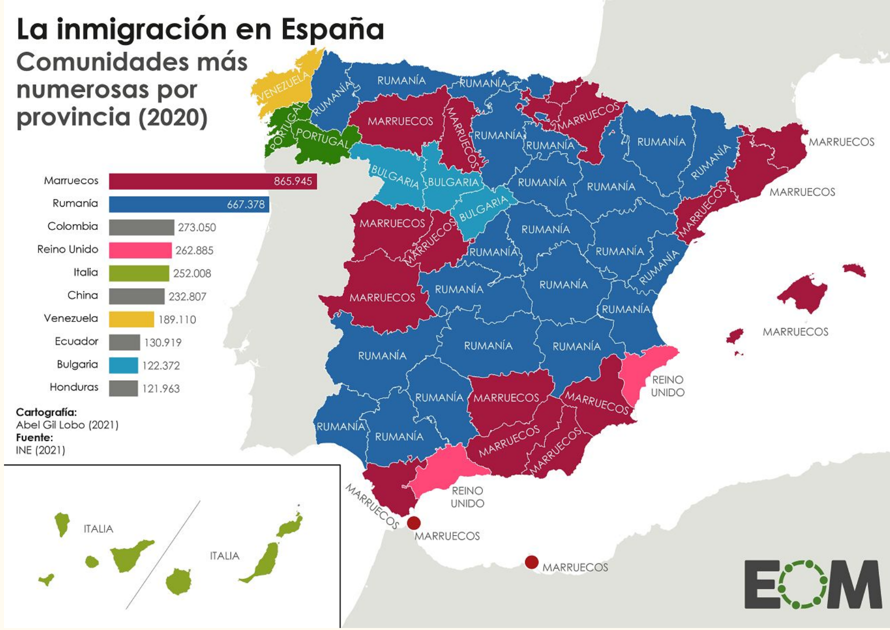

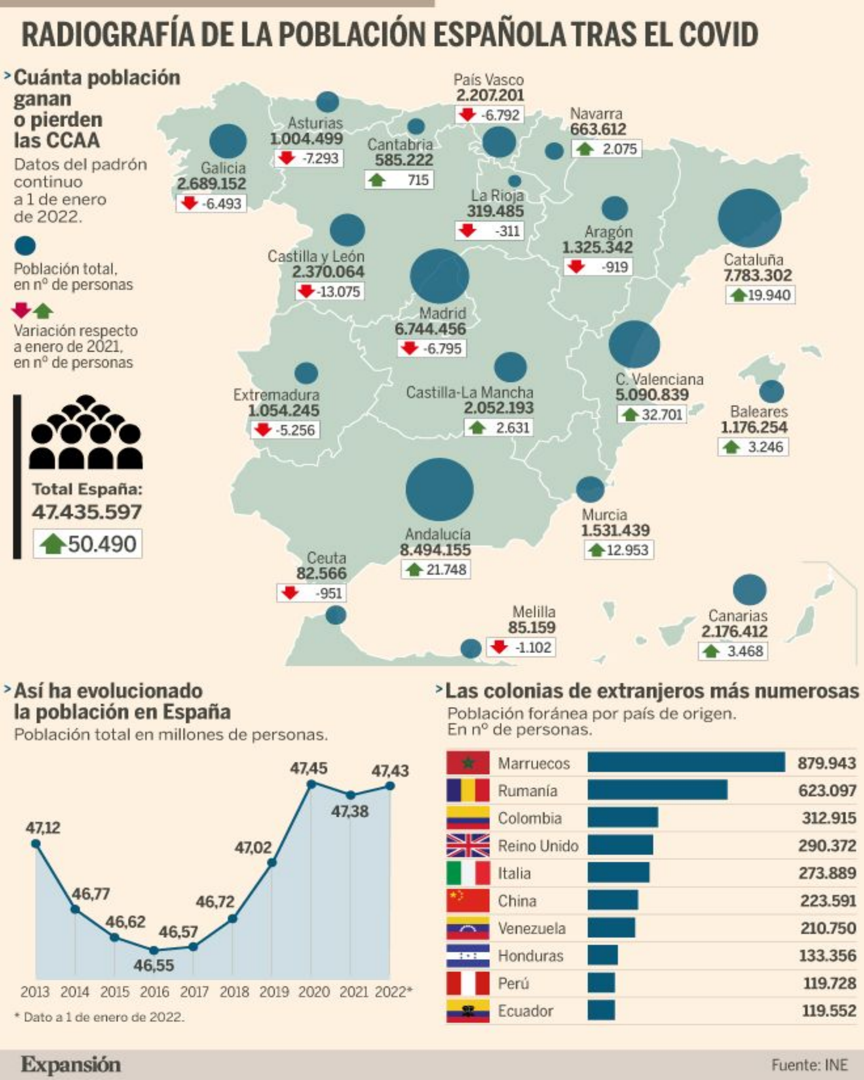

INMIGRANTES ECONÓMICOS

- **Grupo máis numeroso**
- África, América Latina, Leste de Europa e Asia,
- **Regulación** entrada a través dificuldades e limitación obtención permiso residencia
- Entran como turistas ou a través redes clandestinas
- **Ppais proximidade xeográfica e/ou lazos históricos e culturais**

TENDENCIAS ÚLTIMOS ANOS

- **Crise** provocou **frenazo da inmigración, retornos** e **aumento da emigración de españoles**
- **Saldos migratorios negativos 2010-2016**
- Ainda que **saldos positivos**, segue a ser negativo na poboación con nacionalidade española (marchan maís dos que retornan)
- **2022 saldo migratorio positivo** 258.547, compensó s**aldo vegetativo negativo de 75.409**

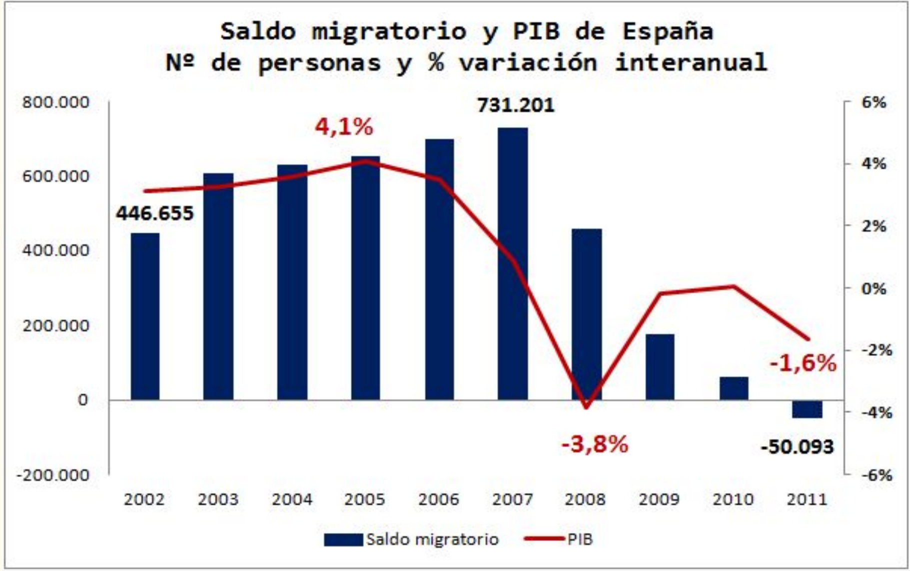

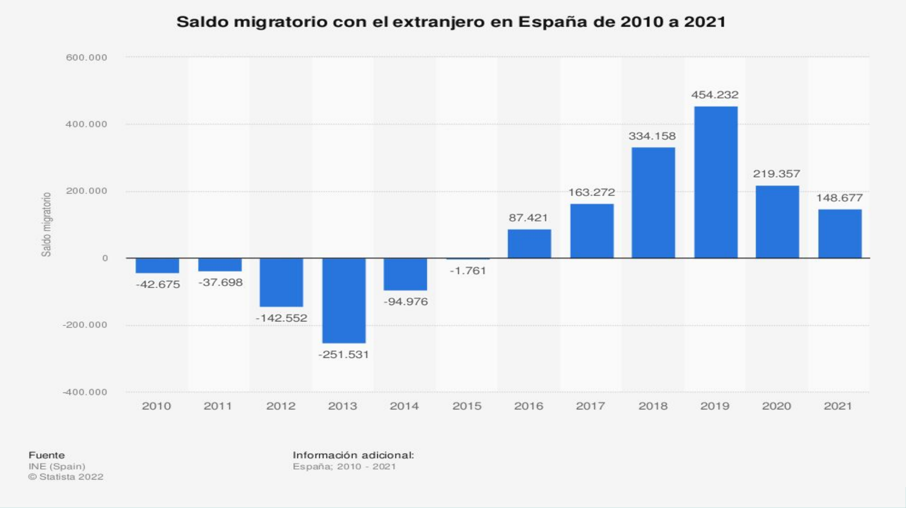

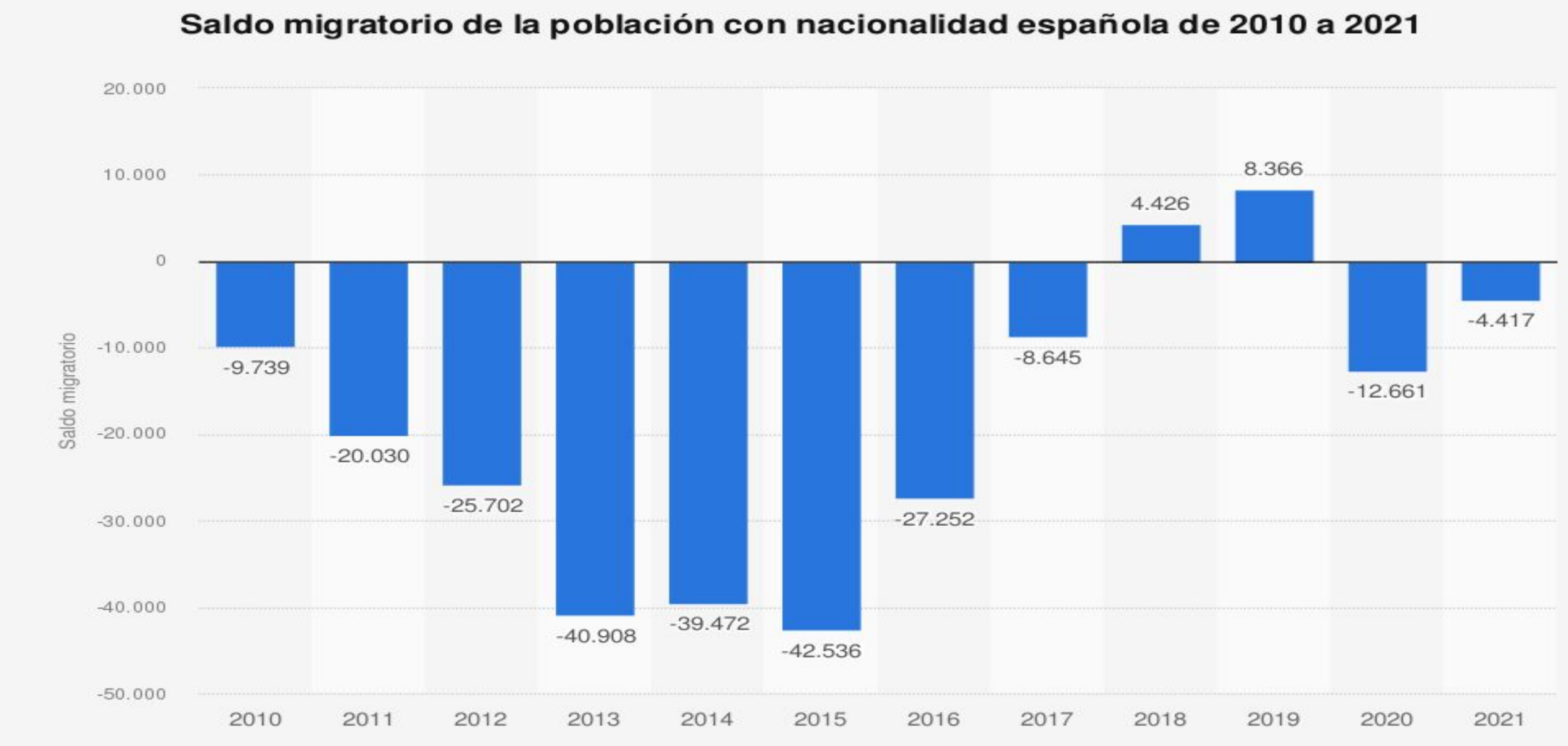

Fuente
INE (Spain)
© Statista 2022

Información adicional:
España; 2010 - 2021

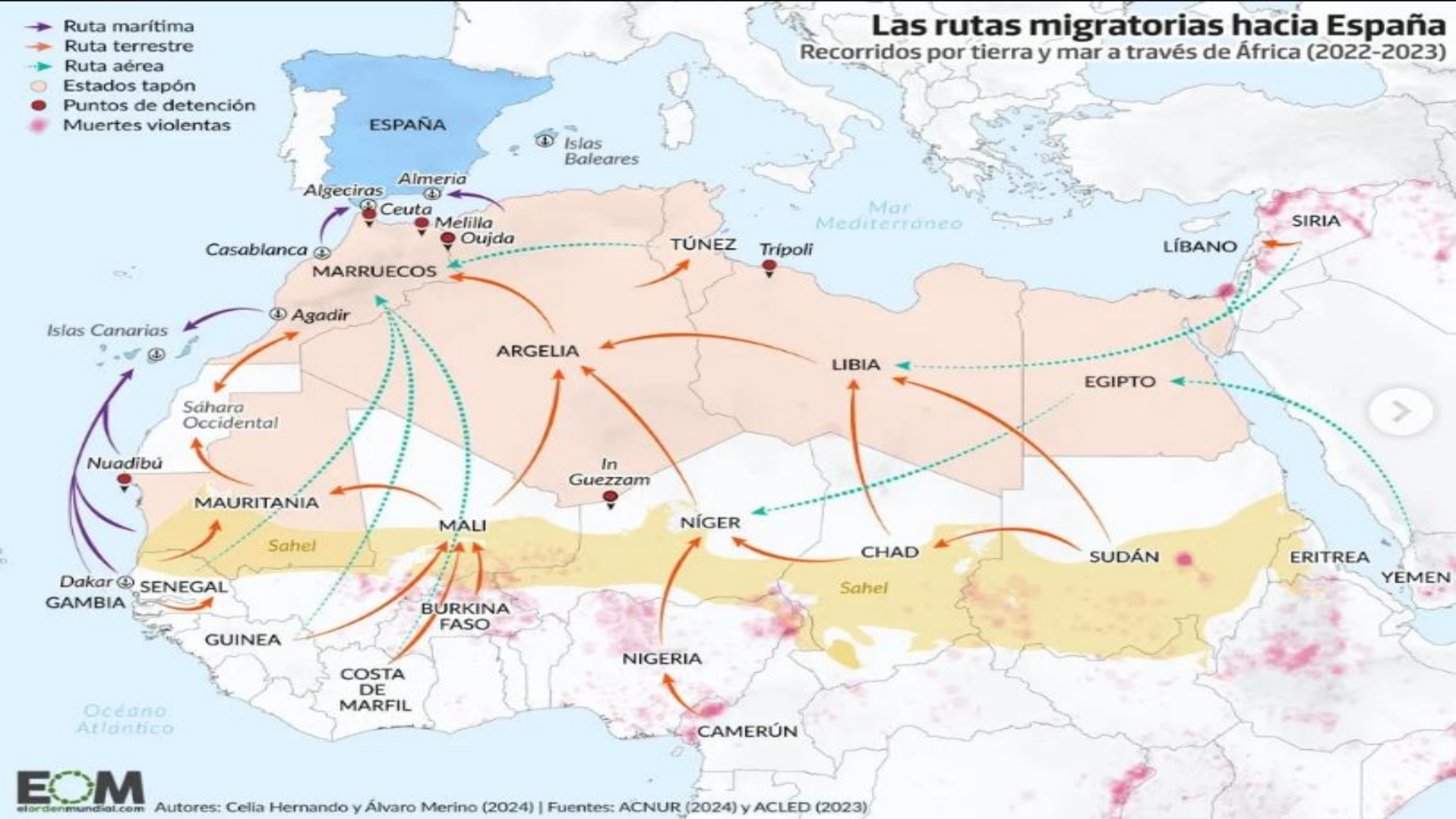

Las rutas migratorias hacia España
Recorridos por tierra y mar a través de África (2022-2023)
Ruta marítima
Ruta terrestre
Ruta aérea
Estados tapón
Puntos de detención
Muertes violentas
ESPAÑA
Islas Baleares
Algeciras
Almeria
Ceuta
Melilla
Oujda
Casablanca
MARRUECOS
TÚNEZ
Trípoli
Mar Mediterráneo
SIRIA
LÍBANO
Agadir
Islas Canarias
ARGELIA
LIBIA
EGIPTO
Sáhara Occidental
Nuadibú
In Guezzam
MAURITANIA
MALI
NÍGER
Sahel
CHAD
SUDÁN
ERITREA
YEMEN
Dakar
SENEGAL
GAMBIA
BURKINA FASO
GUINEA
NIGERIA
COSTA DE MARFIL
CAMERÚN
Océano Atlántico
EOM
elordenmundial.com
Autores: Celia Hernando y Álvaro Merino (2024) | Fuentes: ACNUR (2024) y ACLED (2023)

Componentes del crecimiento demográfico de España
Primer semestre de 2022

Población residente a 1 de enero de 2022 (A)	47.432.893
Nacimientos	158.816
Defunciones	234.225
Saldo vegetativo (B) (Nacimientos - Defunciones)	-75.409
Inmigración exterior	478.990
Emigración exterior	220.443
Saldo migratorio (C) (Inmigración-Emigración)	258.547
Correcciones estadísticas que no pueden atribuirse a fenómenos demográficos (D)	-997
Población residente a 1 de julio de 2022 (A+B+C+D)	47.615.034

Datos provisionales, excepto la población residente al inicio del periodo, que es definitiva.

TAXAS DEMOGRÁFICAS GALICIA (CRECEMENTO NATURAL)

Taxas de medición da natalidade

A **taxa de natalidade (TN)** relaciona o número de nacementos nun ano coa poboación total e exprésase en tantos por mil.	A **taxa de fecundidade (TF)** relaciona o número de nacementos nun ano co número de mulleres en idade de ter fillos, e exprésase en tantos por mil.	O **índice sintético de fecundidade** indica a media de fillos por muller. Para que unha xeración se substitúa a si mesma necesítase unha media de 2,1 fillos por muller.
$TN = \frac{\text{N.° de nacementos} \times 1000}{\text{Poboación total}} ‰$	$TF = \frac{\text{N.° de nacementos} \times 1000}{\text{N.° de mulleres entre 15 e 49 anos}} ‰$	
■ Alta: máis de 30‰	■ Alta: máis de 150‰	■ Alto: máis de 3,5
■ Media: entre 30‰ - 20‰	■ Media: 150‰ - 75‰	■ Medio: 3,5-2,1
■ Baixa: inferior a 20‰	■ Baixa: menos de 75‰	■ Baixo: 2 ou menos

Taxas de medición da mortalidade

A taxa de mortalidade (TM) relaciona o número de defuncións nun ano coa poboación total e exprésase en tantos por mil.	**A taxa de mortalidade infantil** (TMI) relaciona o número de nenos falecidos antes de cumprir un ano co total de nacidos vivos ese ano, e exprésase en tantos por mil.	**A esperanza de vida** (EV) relaciona o número de anos vividos por todos os membros dunha poboación co número de individuos que a compoñen.
$TM = \frac{\text{N.° de defuncións x 1 000}}{\text{Poboación total}}$ ‰	$TMI = \frac{\text{N.° de falecidos menores dun ano x 1 000}}{\text{N.° de nacementos}}$ ‰	$EV = \frac{\text{Suma dos anos vividos polos membros dunha poboación}}{\text{N.° de individuos desa poboación}}$ = media de anos vividos
■ Alta: máis de 15‰	■ Alta: máis de 50‰	■ Alta: máis de 70
■ Media: entre 15-10‰	■ Media: 50‰ - 25‰	■ Media: 60-70
■ Baixa: inferior a 10‰	■ Baixa: menos de 25‰	■ Baixa: menos de 60

Taxas de crecemento natural

Crecemento en cifras absolutas:

CN = Total de nacementos – total de defuncións

Crecemento en cifras relativas ou taxa de crecemento natural:

TCN = Taxa de natalidade – taxa de mortalidade = ‰

- Alta: máis de 20‰
- Media: 20‰ - 10‰
- Baixa: 10‰ - 0‰
- Negativa: menos de 0‰

O crecemento natural dunha poboación resulta do balance entre os nacementos e as defuncións.

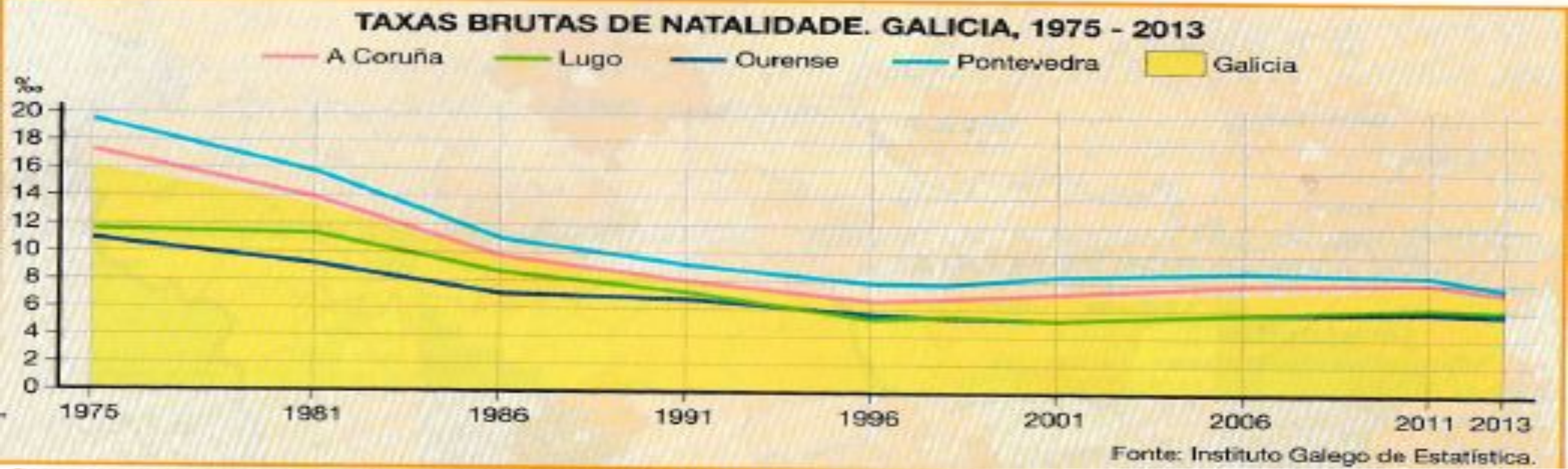
TAXAS BRUTAS DE NATALIDADE. GALICIA, 1975 - 2013
A Coruña
Lugo
Ourense
Pontevedra
Galicia
‰
20
18
16
14
12
10
8
6
4
2
0
1975
1981
1986
1991
1996
2001
2006
2011
2013
Fonte: Instituto Galego de Estatística.

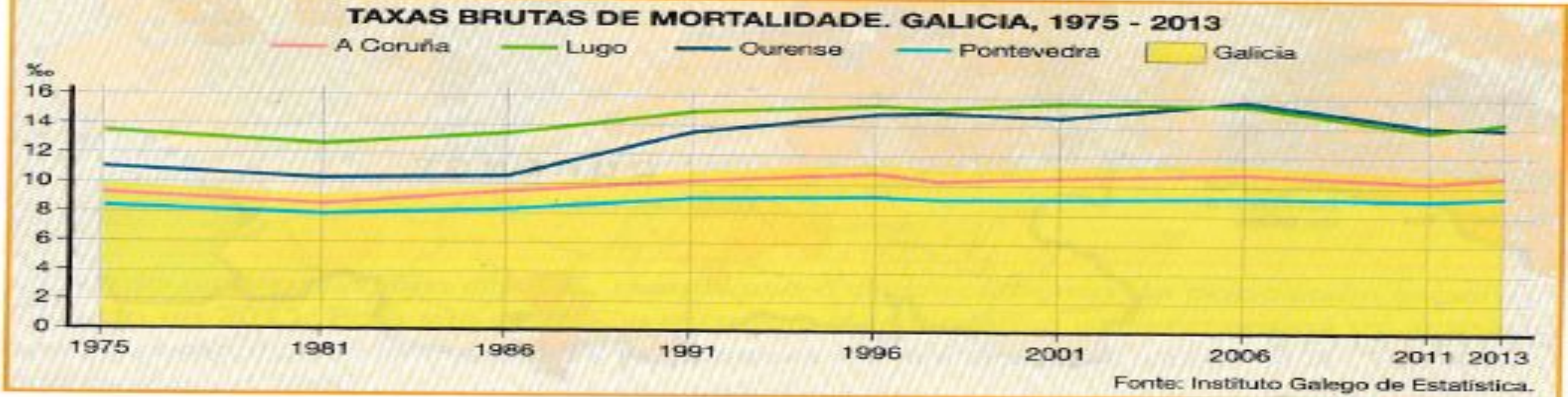
TAXAS BRUTAS DE MORTALIDADE. GALICIA, 1975 - 2013
A Coruña
Lugo
Ourense
Pontevedra
Galicia
‰
16
14
12
10
8
6
4
2
0
1975
1981
1986
1991
1996
2001
2006
2011
2013
Fonte: Instituto Galego de Estatística.

SOCIEDADE E POBOACIÓN

POBOACIÓN	Dato	Período	Fonte
Poboación	2.690.464	2022	INE
Saldo vexetativo	-18.066	2021	INE-IGE
Saldo migratorio	14.448	2021	INE-IGE
Taxa bruta de natalidade (o/oo)	5,49	2021	IGE
Taxa bruta de mortalidade (o/oo)	12,19	2021	IGE
Número medio de fillos por muller	1,01	2021	IGE

TRABALLO E PROTECCIÓN SOCIAL	Dato	Período	Fonte
Taxa de actividade (%)	52,9	2022	INE
Taxa de paro (%)	11	2022	INE
Ocupados (miles de persoas)	1.103,7	2022	INE
Afiliados á Seguridade Social. Media anual	1.036.862	2022	MTSS

BENESTAR	Dato	Período	Fonte
Ingresos medios mensuais por fogar	2.416	2021	IGE
Taxa de risco de pobreza(3)	15,12	2021	IGE
% de persoas conectadas a internet	28,46	2018	IGE

EDUCACIÓN E CULTURA	Dato	Período	Fonte
Alumnado matriculado no ensino non universitario	382.256	2022	CCEOU
Alumnos matriculados no ensino universitario	61.767	2021	CCEOU
% persoas que falan sempre galego	30,33	2018	IGE

SAÚDE	Dato	Período	Fonte
Esperanza de vida ao nacer	83,43	2021	IGE
homes	80,44	2021	IGE
mulleres	86,37	2021	IGE
Médicos colexiados	7.386	2021	INE
Camas instaladas nos hospitais do Sergas	7.296	2021	Sergas
Beneficiarios con dereito a prestación farmacéutica do Sergas	2.594.979	2021	Sergas

COMENTARIO DE PIRÁMIDES DE POBOACIÓN

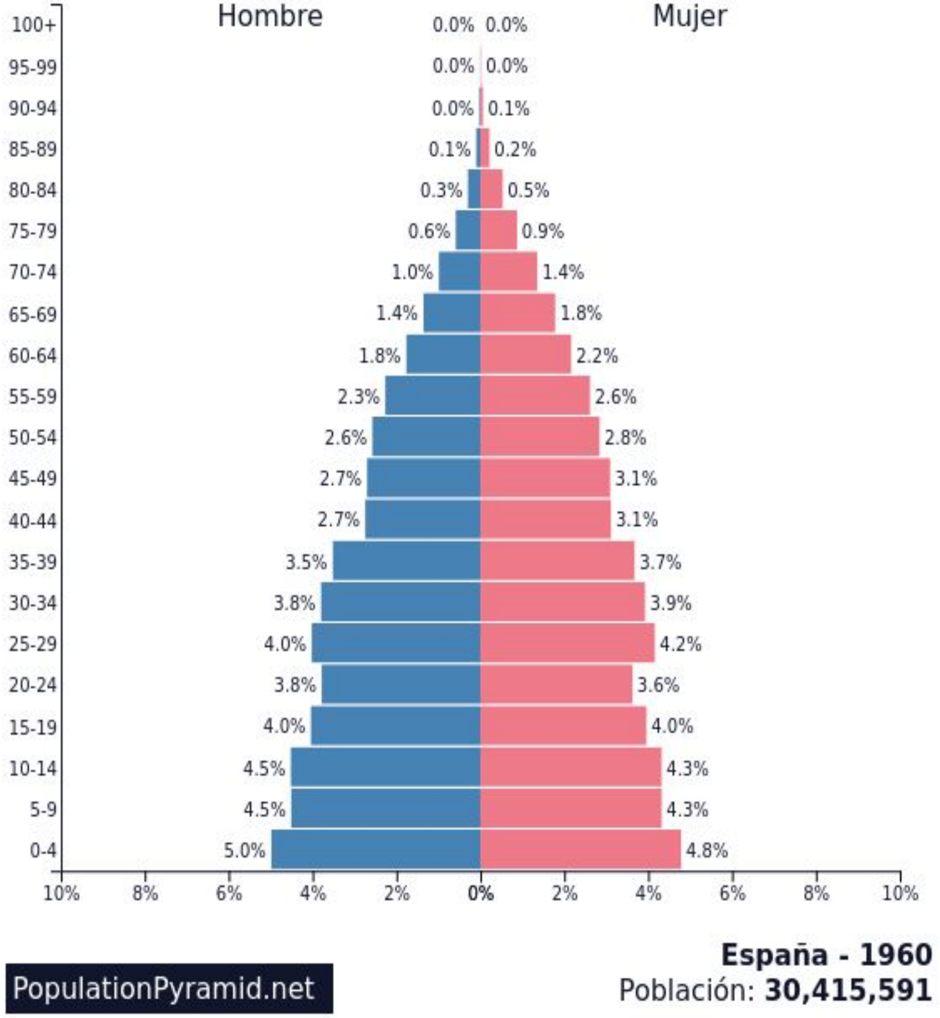
Hombre
Mujer
100+ 0.0% 0.0%
95-99 0.0% 0.0%
90-94 0.0% 0.1%
85-89 0.1% 0.2%
80-84 0.3% 0.5%
75-79 0.6% 0.9%
70-74 1.0% 1.4%
65-69 1.4% 1.8%
60-64 1.8% 2.2%
55-59 2.3% 2.6%
50-54 2.6% 2.8%
45-49 2.7% 3.1%
40-44 2.7% 3.1%
35-39 3.5% 3.7%
30-34 3.8% 3.9%
25-29 4.0% 4.2%
20-24 3.8% 3.6%
15-19 4.0% 4.0%
10-14 4.5% 4.3%
5-9 4.5% 4.3%
0-4 5.0% 4.8%
10% 8% 6% 4% 2% 0% 2% 4% 6% 8% 10%
PopulationPyramid.net
España - 1960
Población: 30,415,591

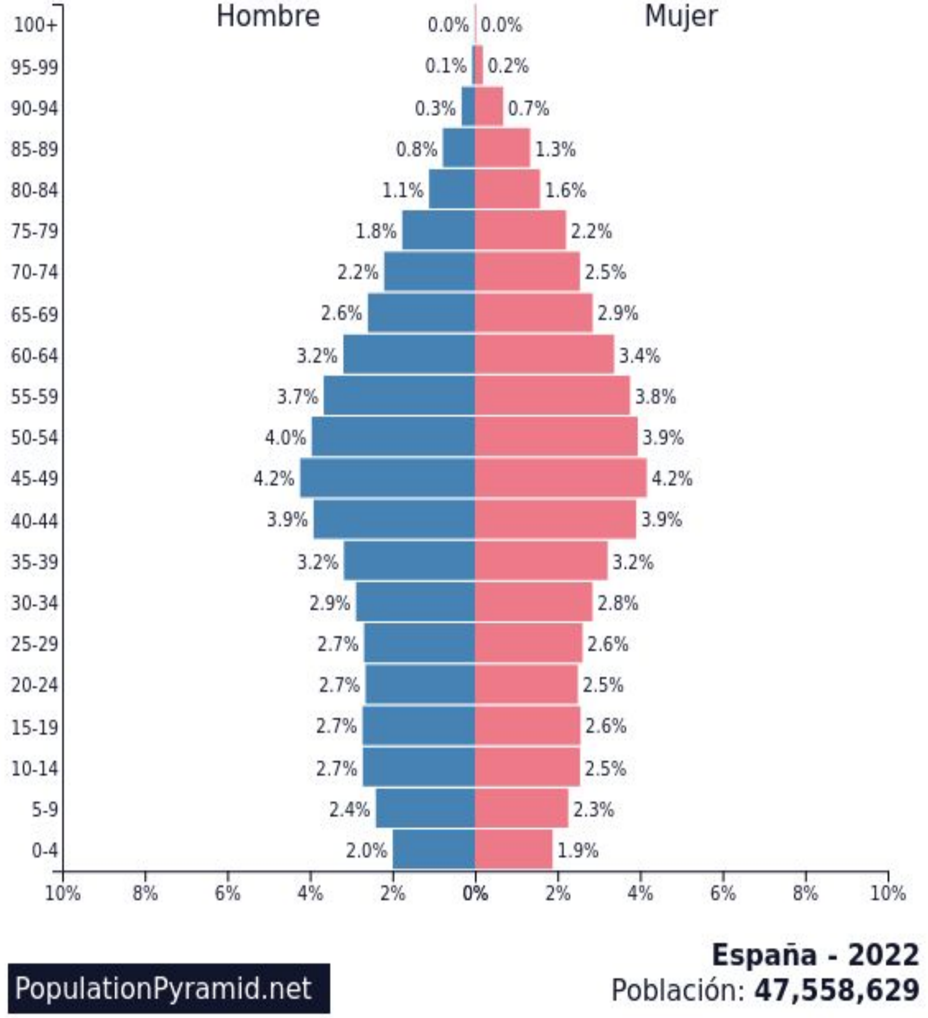
Hombre
Mujer
100+ 0.0% 0.0%
95-99 0.1% 0.2%
90-94 0.3% 0.7%
85-89 0.8% 1.3%
80-84 1.1% 1.6%
75-79 1.8% 2.2%
70-74 2.2% 2.5%
65-69 2.6% 2.9%
60-64 3.2% 3.4%
55-59 3.7% 3.8%
50-54 4.0% 3.9%
45-49 4.2% 4.2%
40-44 3.9% 3.9%
35-39 3.2% 3.2%
30-34 2.9% 2.8%
25-29 2.7% 2.6%
20-24 2.7% 2.5%
15-19 2.7% 2.6%
10-14 2.7% 2.5%
5-9 2.4% 2.3%
0-4 2.0% 1.9%
10% 8% 6% 4% 2% 0% 2% 4% 6% 8% 10%
PopulationPyramid.net
España - 2022
Población: 47,558,629

Galicia e Vilagarcía de Arousa (2022)

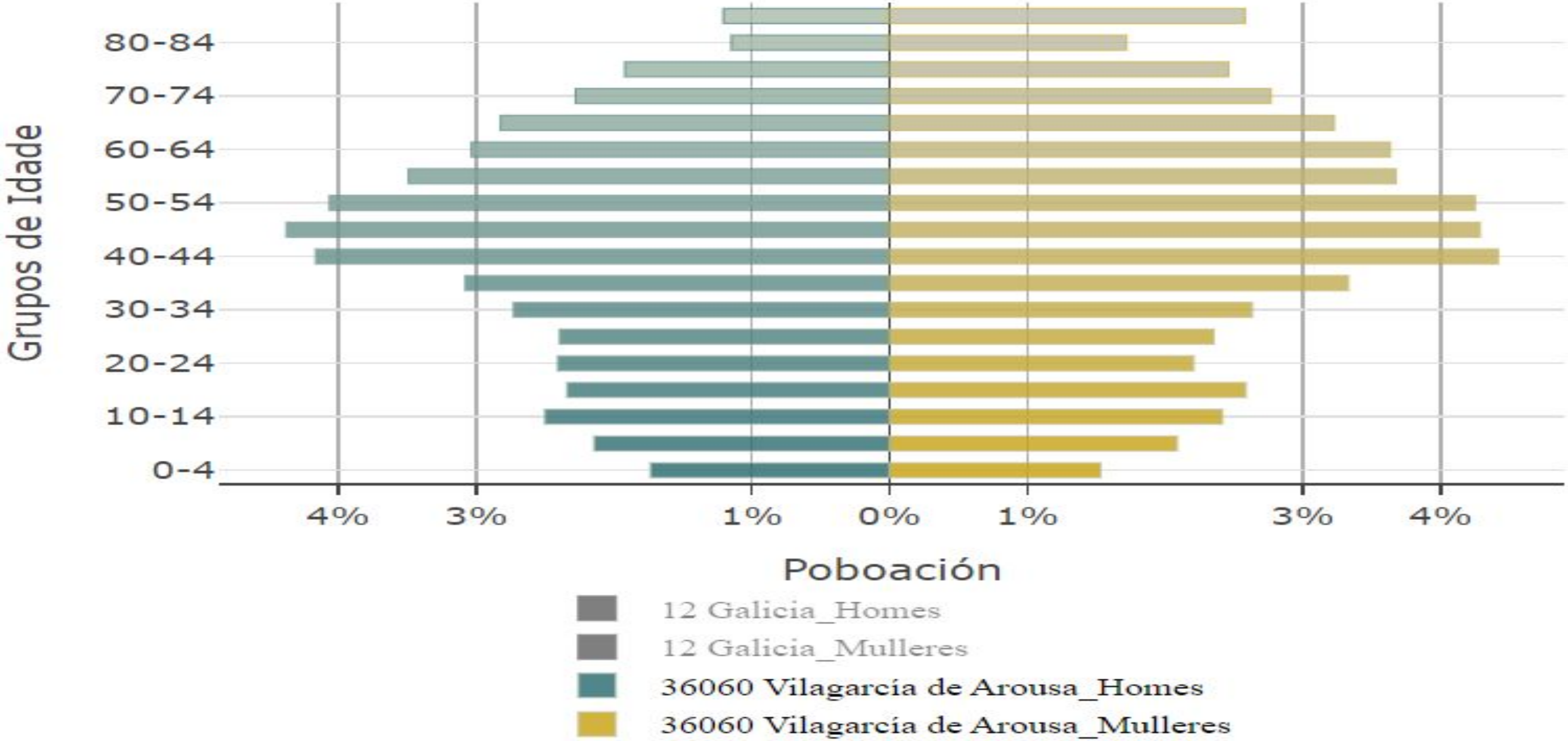

FASES DO COMENTARIO DA PIRAMIDE DE POBOACIÓN

1- INTRODUCCIÓN (Tipo gráfica, espazo, fonte, ano): histograma de doble información, sexo e idade.

2- ESTRUCTURA POR IDADES: facer especial fincapé nos entrantes e saíntes.

3- ESTRUCTURA POR SEXOS:

4- CONCLUSION : Tipo de pirámide (expansiva, estacionaria, regresiva…) e fase da transición demográfica

5- FUTURO DEMOGRÁFICO: como evolucionará esta poboación

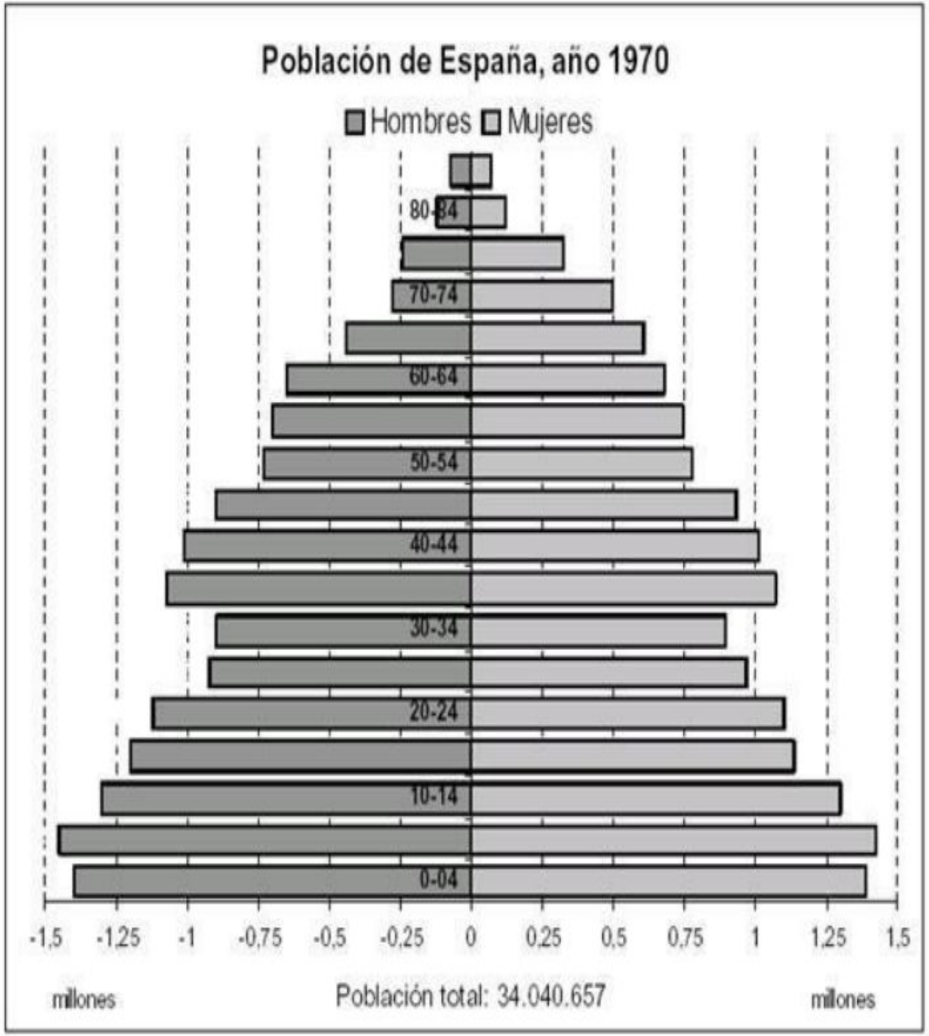

ESTRUTURA POR IDADES

- **Explicar** por que dos **saíntes e entrantes** e os seus efectos.
- Posibles **causas de aumentos:** bonanza económica, prohibición anticonceptivos, sociedades moi relixiosas, vida rural…
- Posibles **causas de sobremortalidade:** guerras, epidemias, crises económicas, vida urbana…

PRINCIPAIS FEITOS HISTÓRICOS

- Fins XIX Guerras Carlistas, Cuba, Catástrofe do 98
- Gripe española 1918
- Entreguerras crecemento económico e melloras condicións sanitarias
- 1929 peche fronteiras LATAM
- Guerra Civil (1936-39) e Postguerra
- Autarquía (40s-50s)
- Fin aillamento (½ 50s) e desarrollismo (60s) => Baby Boom
- 1975-98 Caída: Inestabilide política, crises petróleo e reconversión industrial, vida urbana e anticoncepción...

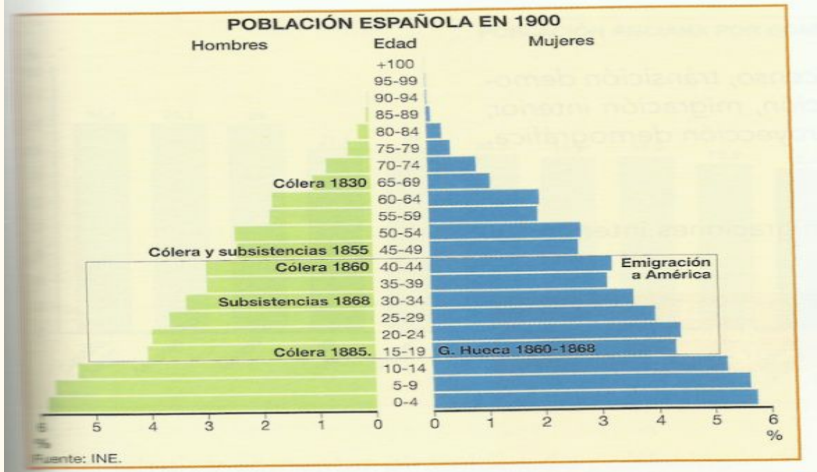

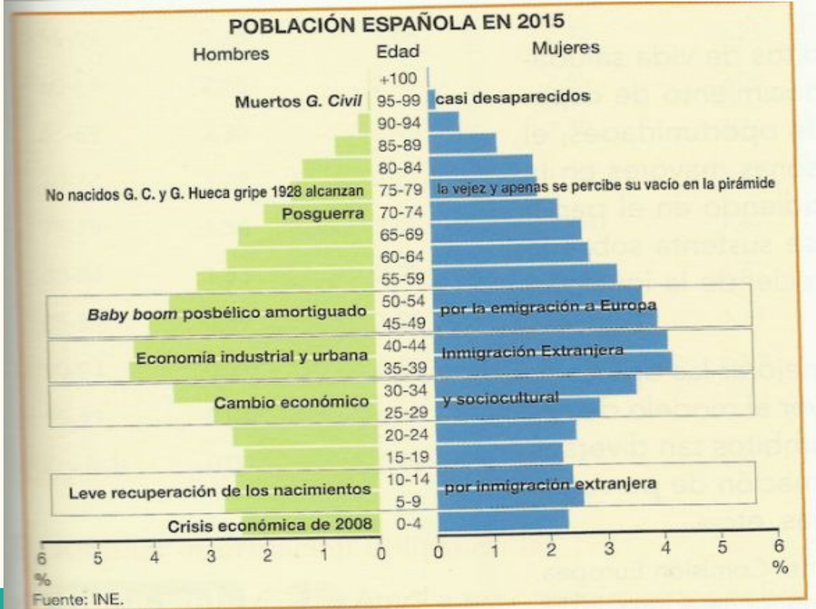

PRINCIPAIS FEITOS HISTÓRICOS

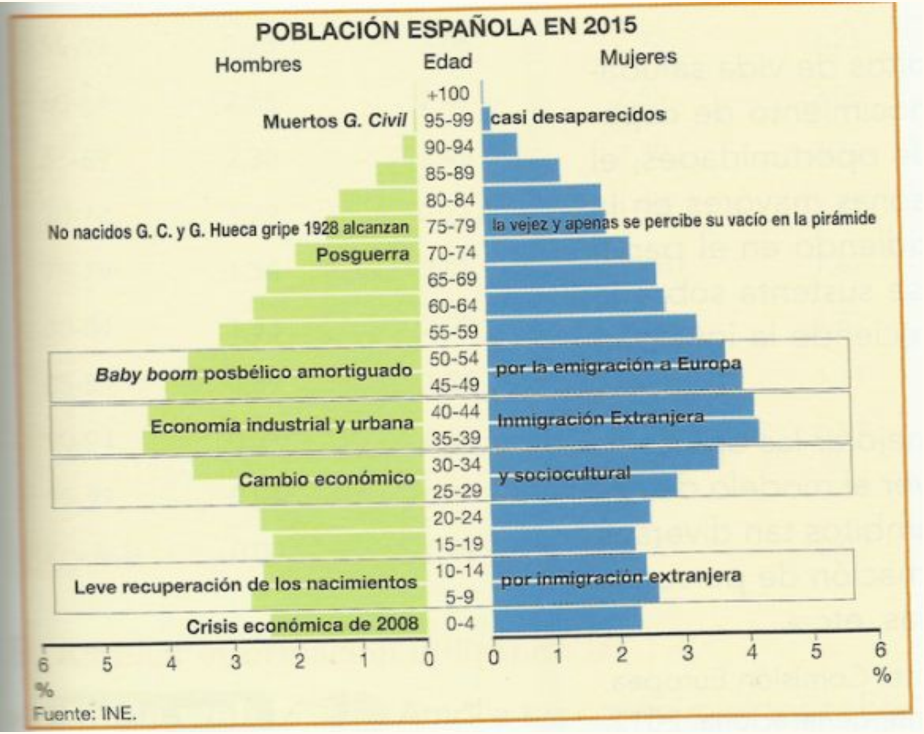

- 1998-2008 Gran inmigración entre 5 e 6 millóns de persoas
- Crise 2008 Caídas drástica natalidade e retorno de mási de 1M de migrantes
- Incremento tamén da migración españois => Saldos migratorios negativos
- COVID-19 Sobremortalide e incertidume (reduce natalidade)

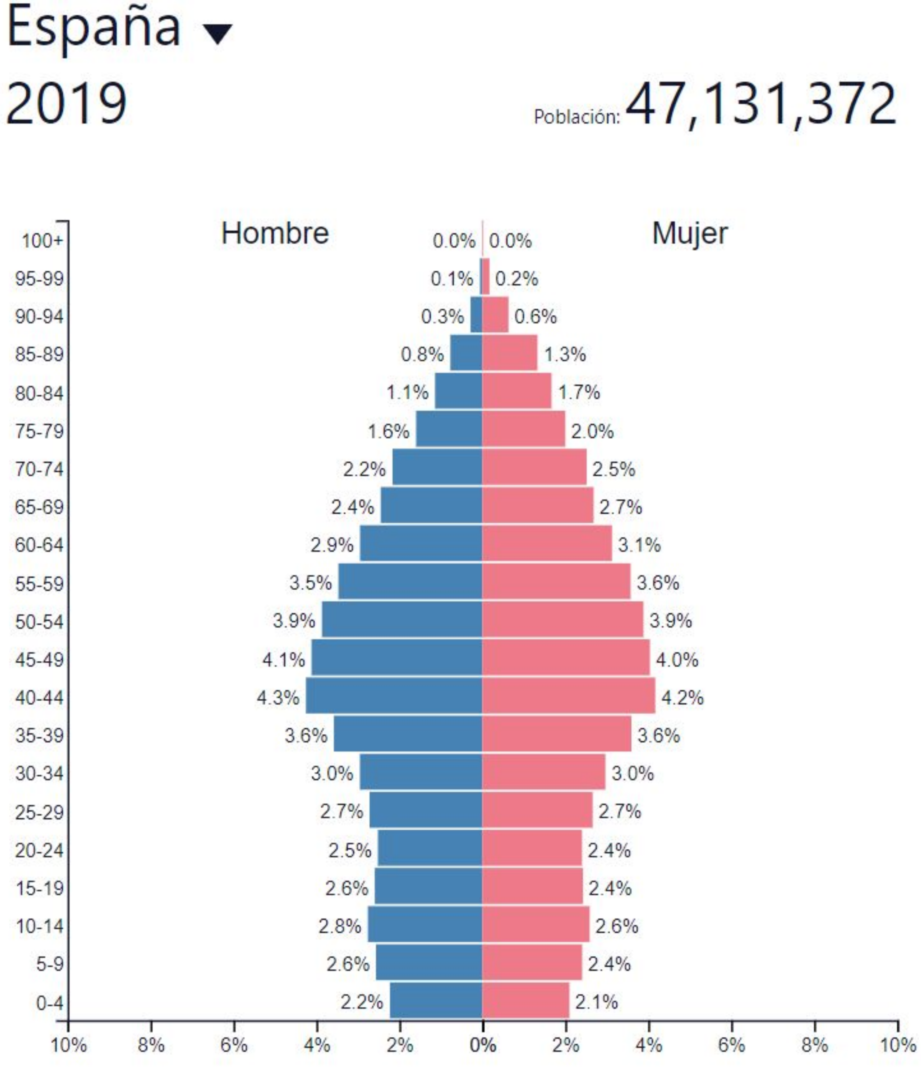
España
2019
Población: 47,131,372
Hombre
Mujer
100+ 0.0% 0.0%
95-99 0.1% 0.2%
90-94 0.3% 0.6%
85-89 0.8% 1.3%
80-84 1.1% 1.7%
75-79 1.6% 2.0%
70-74 2.2% 2.5%
65-69 2.4% 2.7%
60-64 2.9% 3.1%
55-59 3.5% 3.6%
50-54 3.9% 3.9%
45-49 4.1% 4.0%
40-44 4.3% 4.2%
35-39 3.6% 3.6%
30-34 3.0% 3.0%
25-29 2.7% 2.7%
20-24 2.5% 2.4%
15-19 2.6% 2.4%
10-14 2.8% 2.6%
5-9 2.6% 2.4%
0-4 2.2% 2.1%
10% 8% 6% 4% 2% 0% 2% 4% 6% 8% 10%

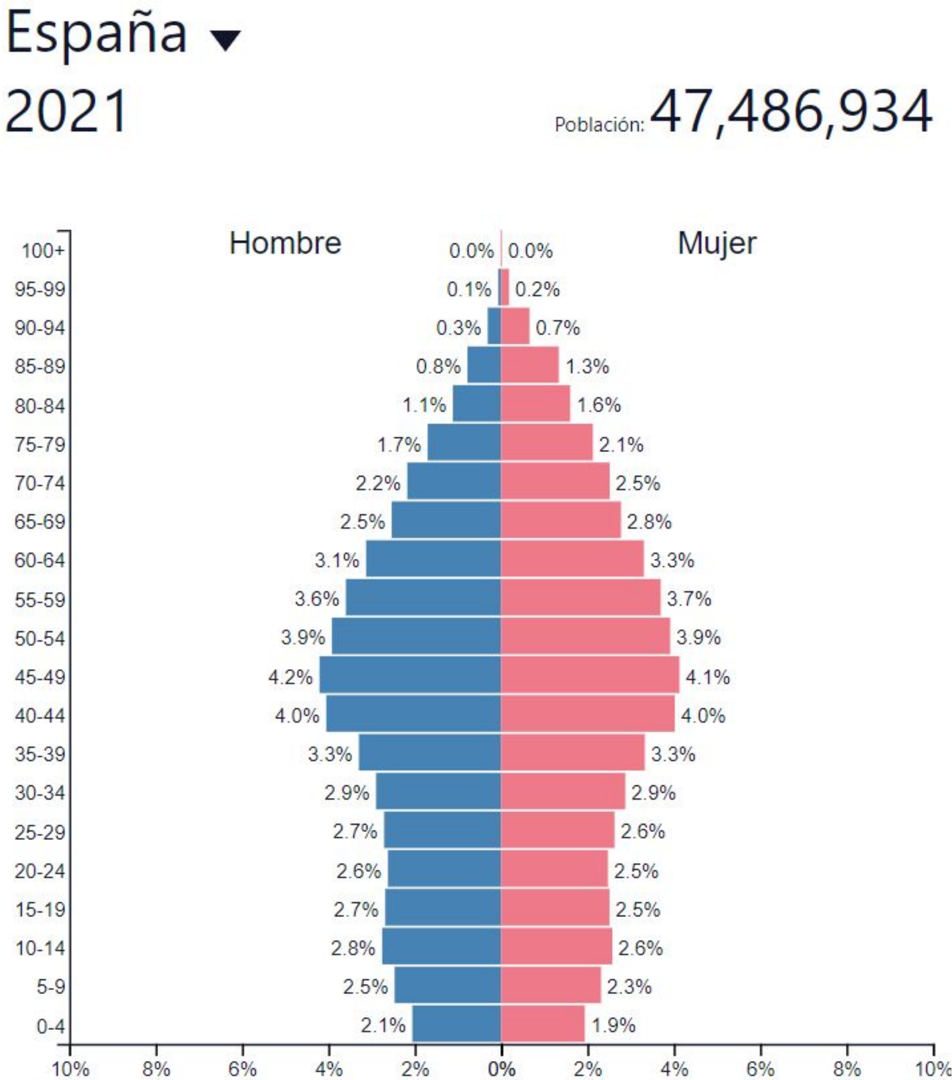
España
2021
Población: 47,486,934
Hombre
Mujer
100+ 0.0% 0.0%
95-99 0.1% 0.2%
90-94 0.3% 0.7%
85-89 0.8% 1.3%
80-84 1.1% 1.6%
75-79 1.7% 2.1%
70-74 2.2% 2.5%
65-69 2.5% 2.8%
60-64 3.1% 3.3%
55-59 3.6% 3.7%
50-54 3.9% 3.9%
45-49 4.2% 4.1%
40-44 4.0% 4.0%
35-39 3.3% 3.3%
30-34 2.9% 2.9%
25-29 2.7% 2.6%
20-24 2.6% 2.5%
15-19 2.7% 2.5%
10-14 2.8% 2.6%
5-9 2.5% 2.3%
0-4 2.1% 1.9%
10% 8% 6% 4% 2% 0% 2% 4% 6% 8% 10%

elDiario.es

Mínimo histórico de nacimientos en 2021

Evolución del número de nacimientos cada año en España

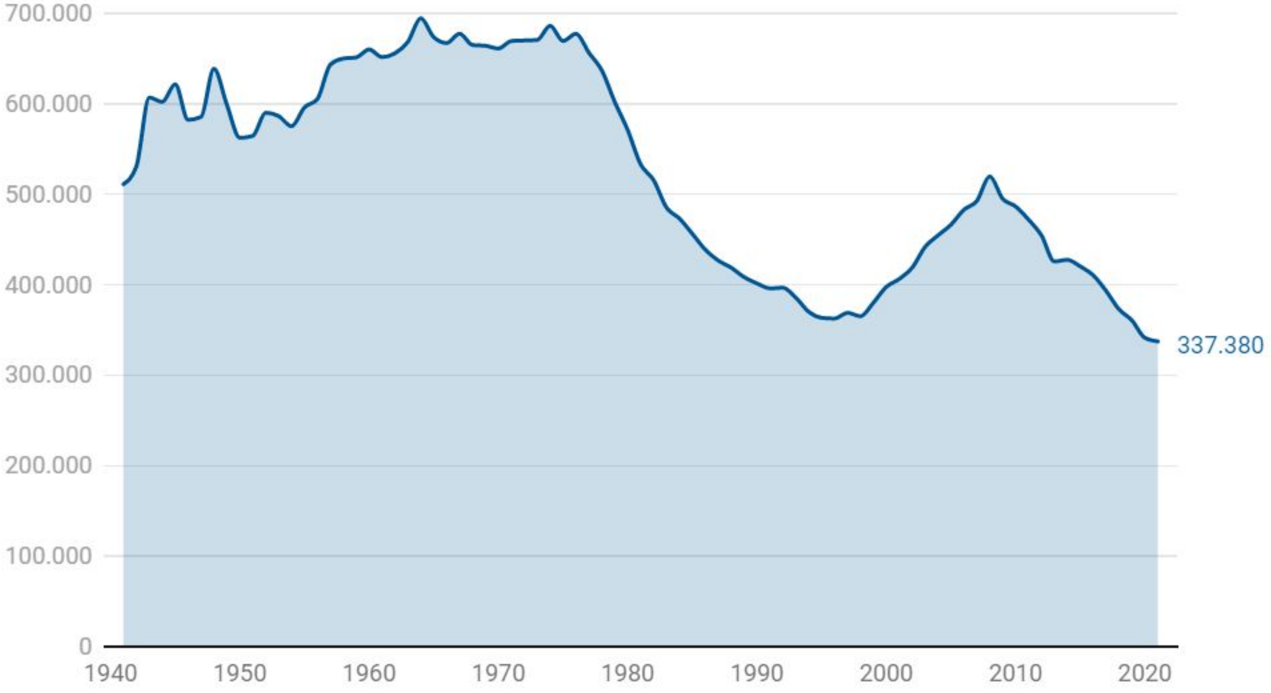

Fuente: INE • Creado con Datawrapper

📊 Pirámide de población española (2022 vs. 1998)

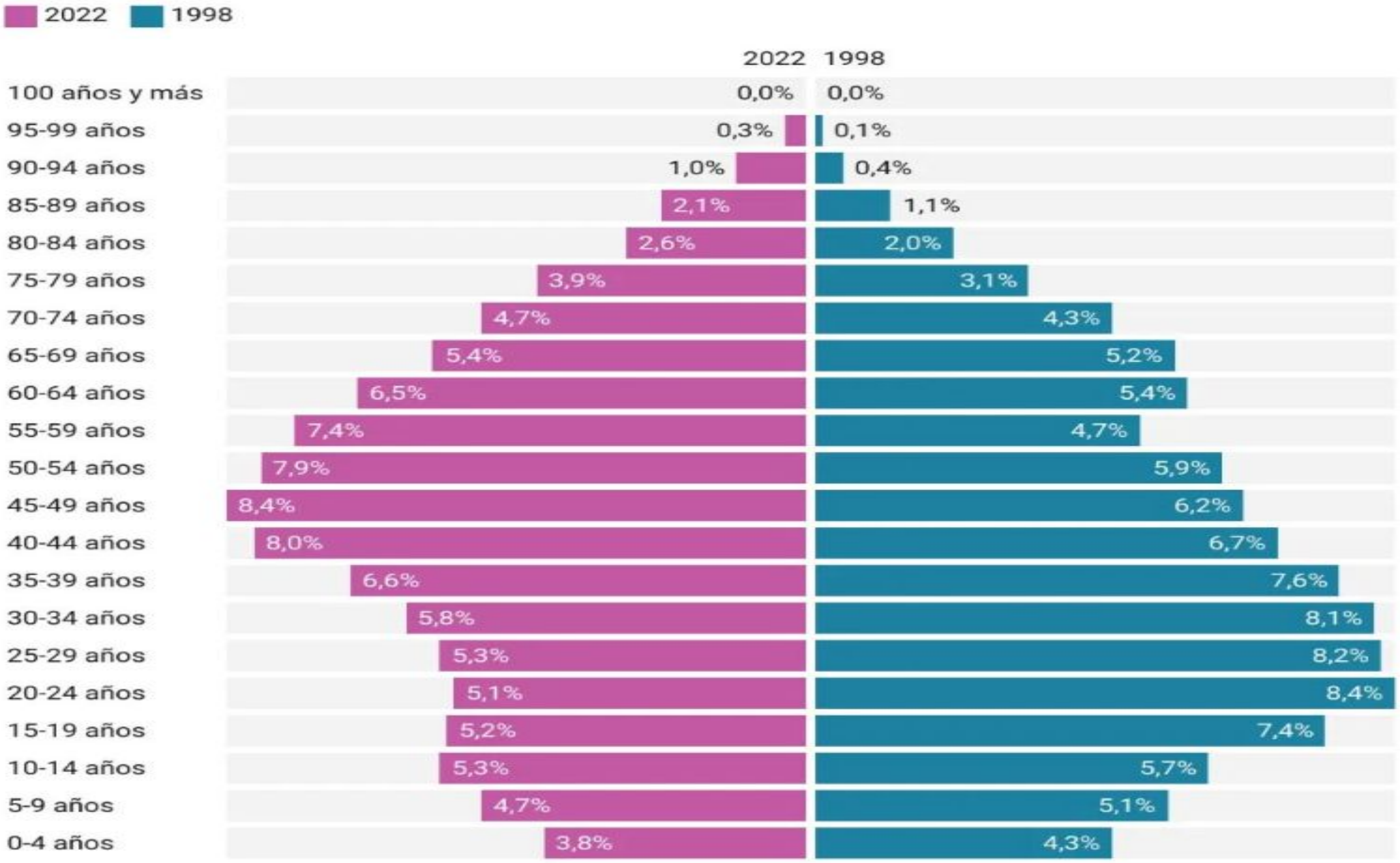

Gráfico creado por Datadicto (Twitter @datadicto_es). *Se permite su difusión previa cita y enlace*

Gráfico: @datamania_em • Fuente: Cálculos propios a partir del INE • Creado con Datawrapper

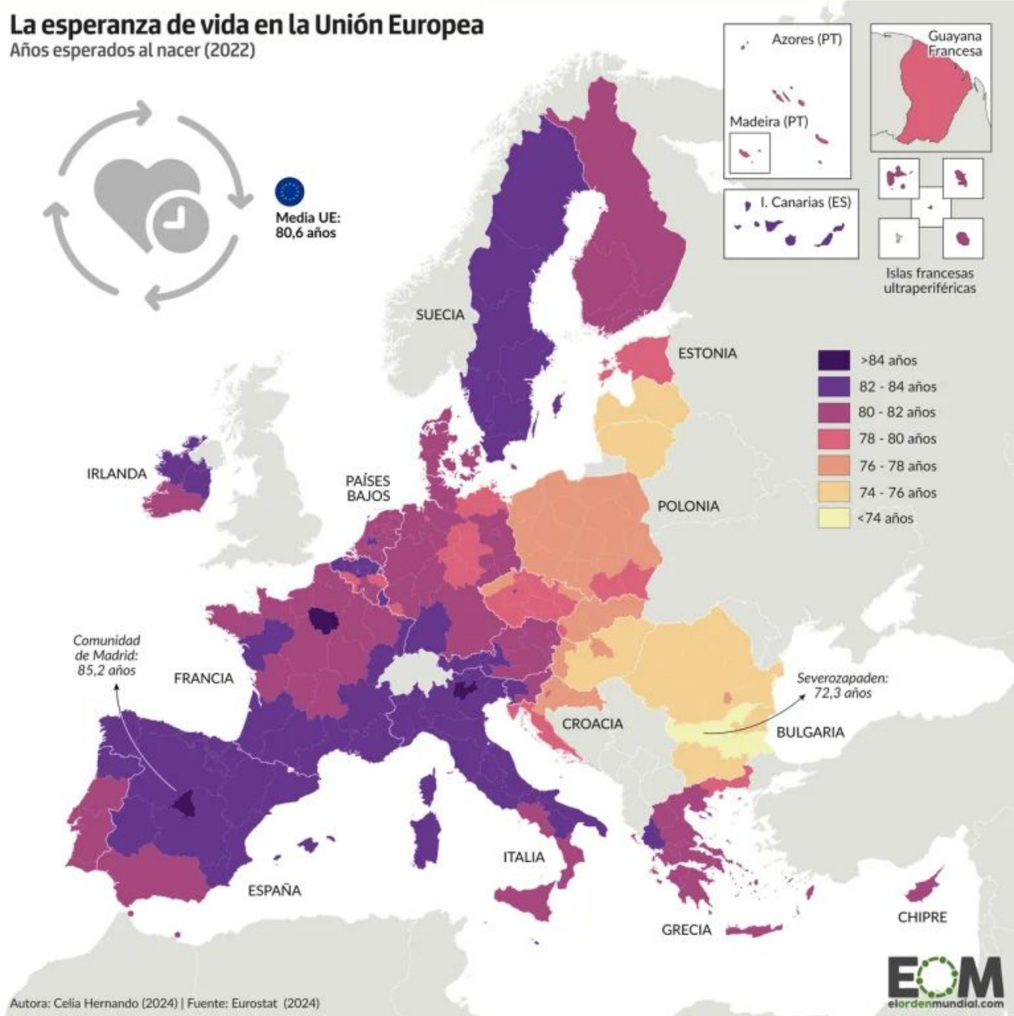
La esperanza de vida en la Unión Europea
Años esperados al nacer (2022)
Media UE:
80,6 años
Azores (PT)
Madeira (PT)
I. Canarias (ES)
Guayana Francesa
Islas francesas ultraperiféricas
SUECIA
ESTONIA
IRLANDA
PAÍSES BAJOS
POLONIA
>84 años
82 - 84 años
80 - 82 años
78 - 80 años
76 - 78 años
74 - 76 años
<74 años
Comunidad de Madrid: 85,2 años
FRANCIA
Severozapaden: 72,3 años
CROACIA
BULGARIA
ITALIA
ESPAÑA
GRECIA
CHIPRE
EOM
elordenmundial.com
Autora: Celia Hernando (2024) | Fuente: Eurostat (2024)

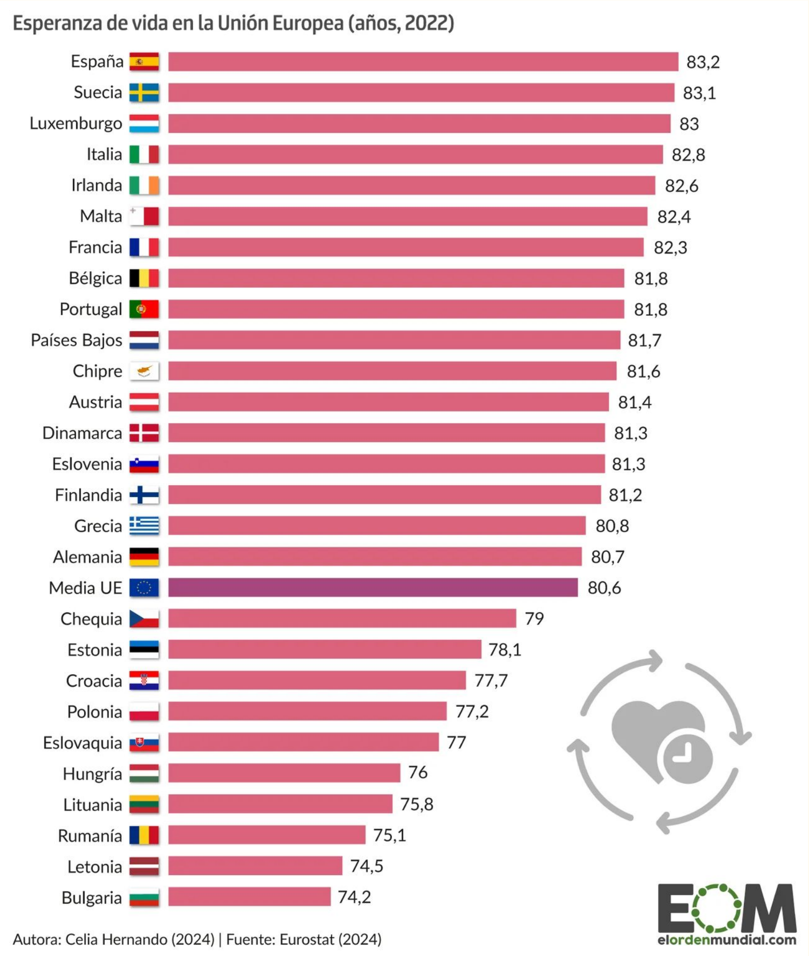
Esperanza de vida en la Unión Europea (años, 2022)
España 83,2
Suecia 83,1
Luxemburgo 83
Italia 82,8
Irlanda 82,6
Malta 82,4
Francia 82,3
Bélgica 81,8
Portugal 81,8
Países Bajos 81,7
Chipre 81,6
Austria 81,4
Dinamarca 81,3
Eslovenia 81,3
Finlandia 81,2
Grecia 80,8
Alemania 80,7
Media UE 80,6
Chequia 79
Estonia 78,1
Croacia 77,7
Polonia 77,2
Eslovaquia 77
Hungría 76
Lituania 75,8
Rumanía 75,1
Letonia 74,5
Bulgaria 74,2
Autora: Celia Hernando (2024) | Fuente: Eurostat (2024)
EOM
elordenmundial.com

ESTRUCTURA POR SEXOS

- **Nacen máis nenos que nenas** (fenómeno natural)
- **Sobremortalidade masculina**, por fenómenos naturais (morte súbita) e por maior peligroside emprego e formas de vida (alcohol, tabaquismo...)
- **Parte intermedia** da pirámide **igualase**
- **Parte superior clara domiñanza feminina** dada **maior esperanza de vida**

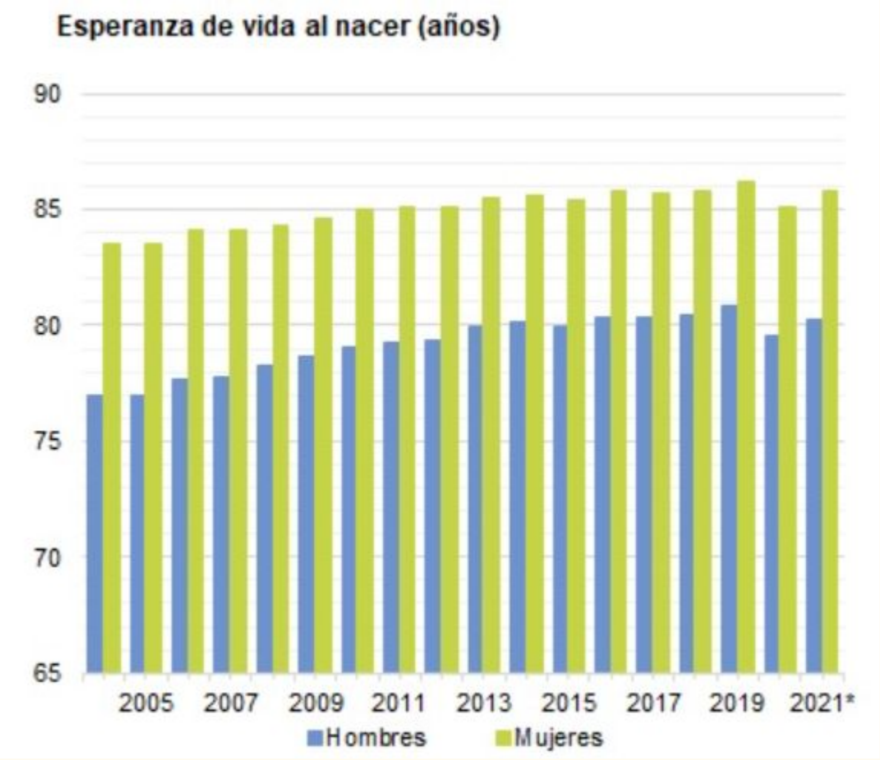

FENÓMENOS AFECTAN DISTRIBUCIÓN POR SEXOS

- **Cólera** 1885 ten unha sobremortalidade **feminina**
- **Guerra Civil e exilio** afectou máis á poboación **masculina**
- **Covid-19** provoca maior mortalidade en **varóns**
- **Migracións históricamente maior** porcentaxe de **homes** (Ata 1930s Latam, 50s Centro Europa e 1998-2008 chegadas a España)
- **Actualmente** estase a modificar esta tendencia

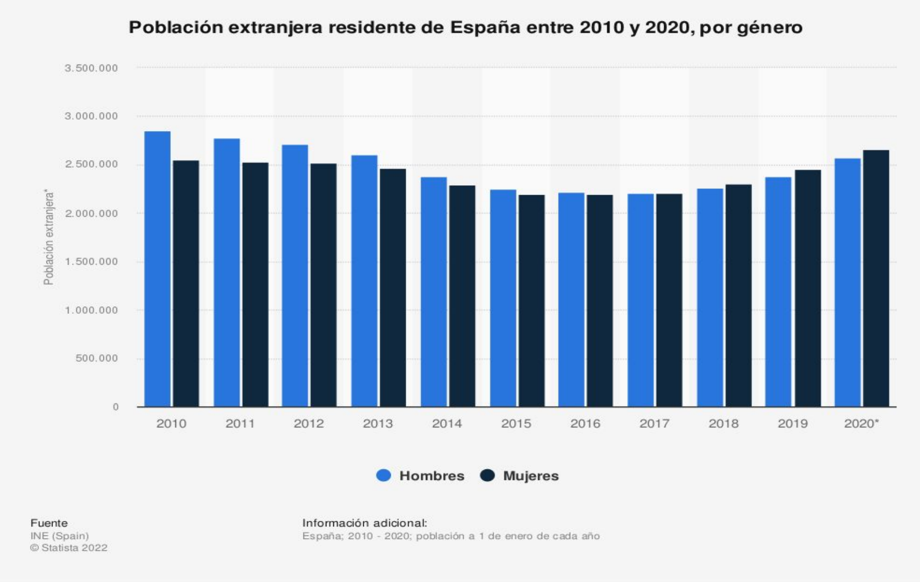

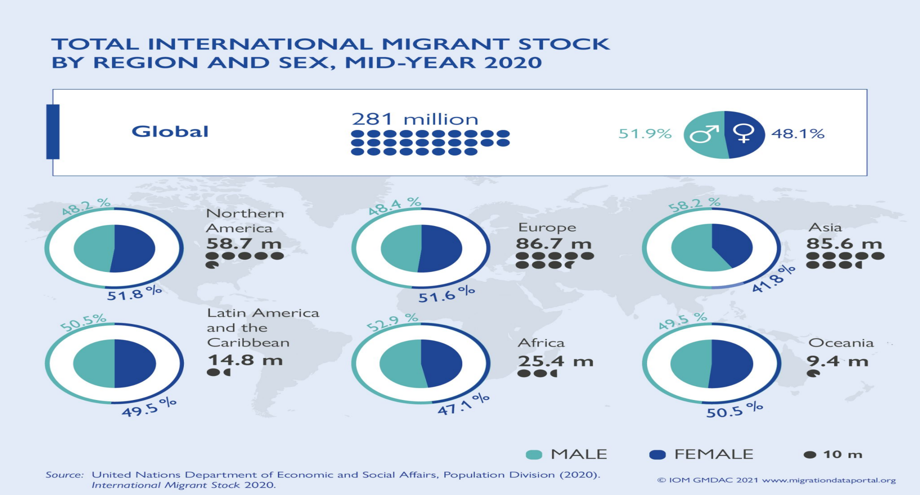

TIPOS DE PIRÁMIDE

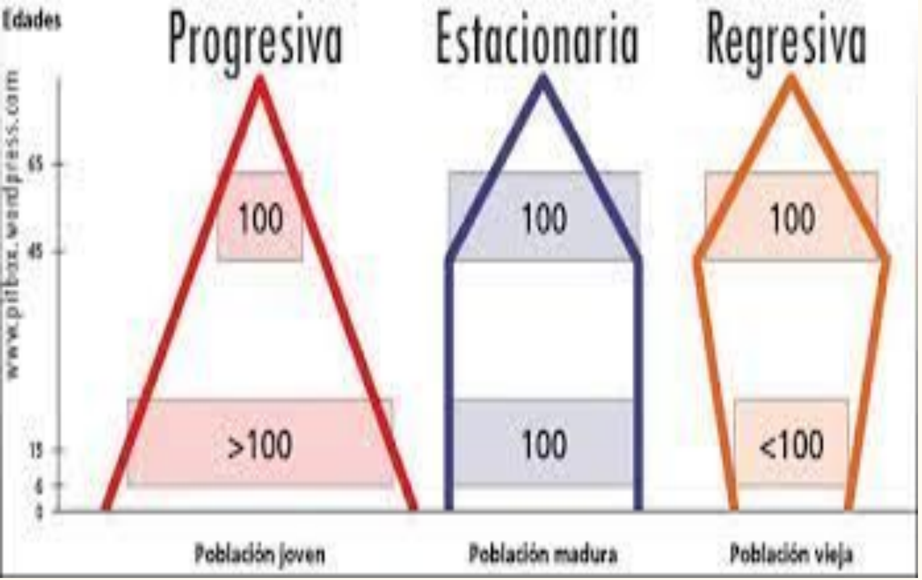

- **Expansiva:** triangular/pagoda; países subdesenvolvidos e España ata os 70s
- **Estacionaria ou de crecemento lento:** campá ou oxiva; base e centro maís ou menos igual; España dende os 70s ata os 90s
- **Regresiva ou de crecemento nulo:** tonel/urna; base é máis estreita que o centro co cal decrece a poboación; España hoxe (máis acusada en Galicia)

POPULATION PYRAMIDS	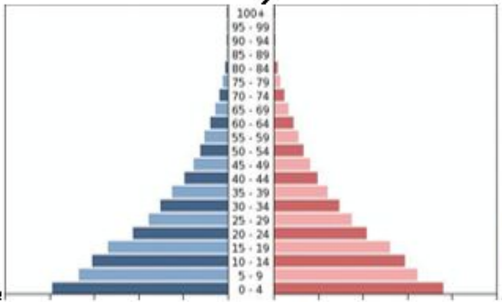	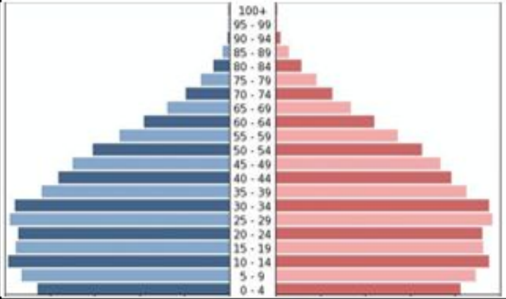	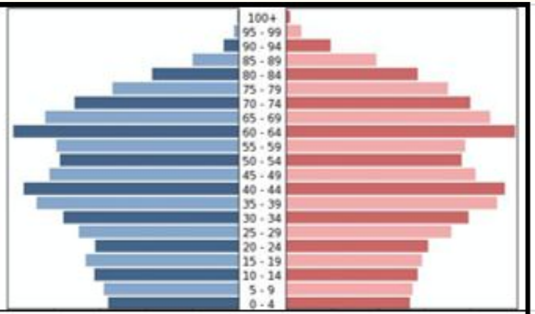
TIPO DE PIRÁMIDE	Progresiva	Estancada	Regresiva
DESARROLLO	Subdesarrollado	En vías de desarrollo	Desarrollado
Tasa de natalidad	Muy alta	Reduciéndose	Baja
Tasa de mortalidad	Muy alta	Alta, pero reduciéndose	Baja
Esperanza de vida	Baja	Creciente	Alta
Grupos de edad	Joven - Adulta - Anciana	Adulta - Joven - Anciana	Adulta - Anciana - Joven

Proyección de la población residente en España

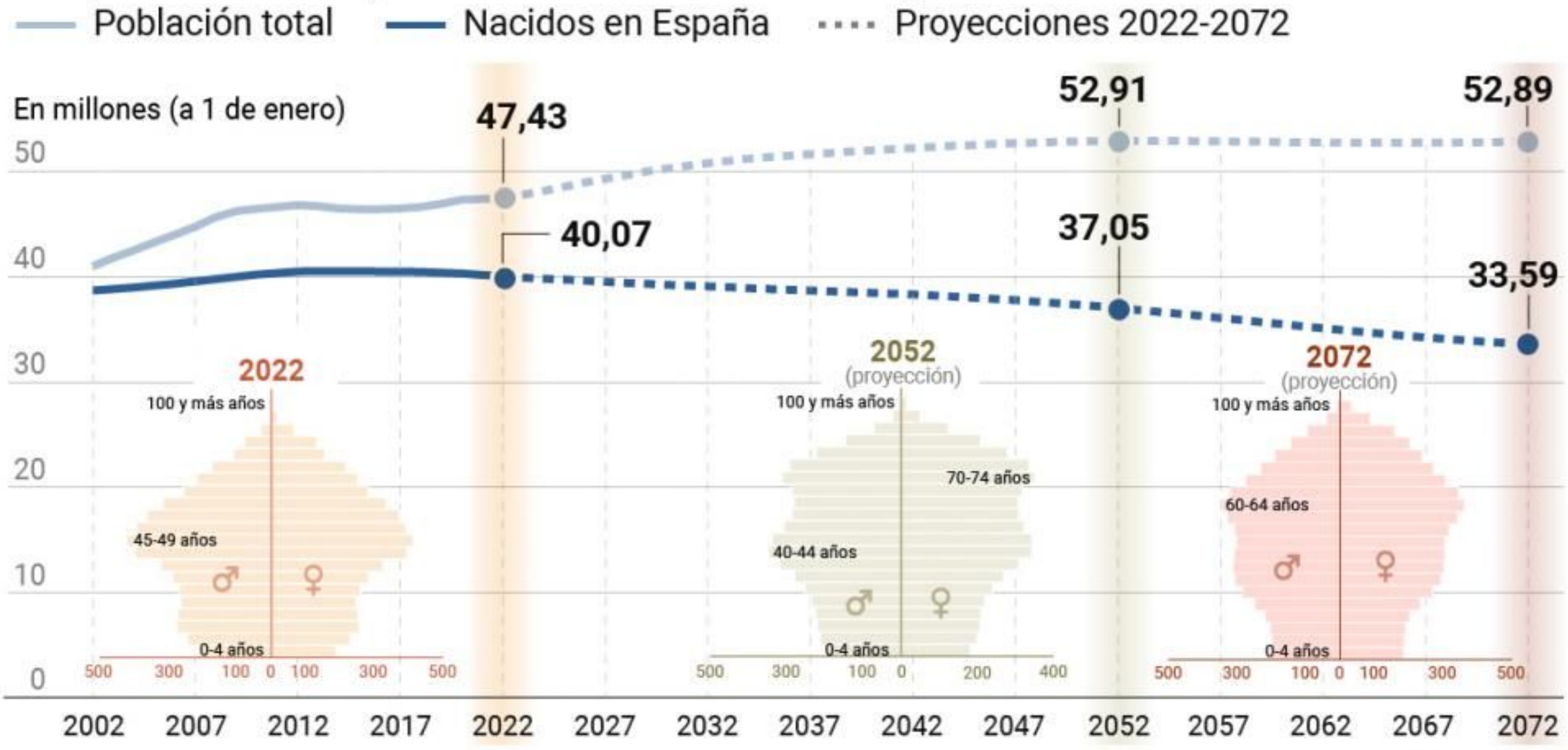

FUENTE: INE (Pirámides de población: Hombres+Mujeres=10.000) | GRÁFICO: Henar de Pedro

20minutos

Saldo vegetativo proyectado (2022-2036) por mil habitantes

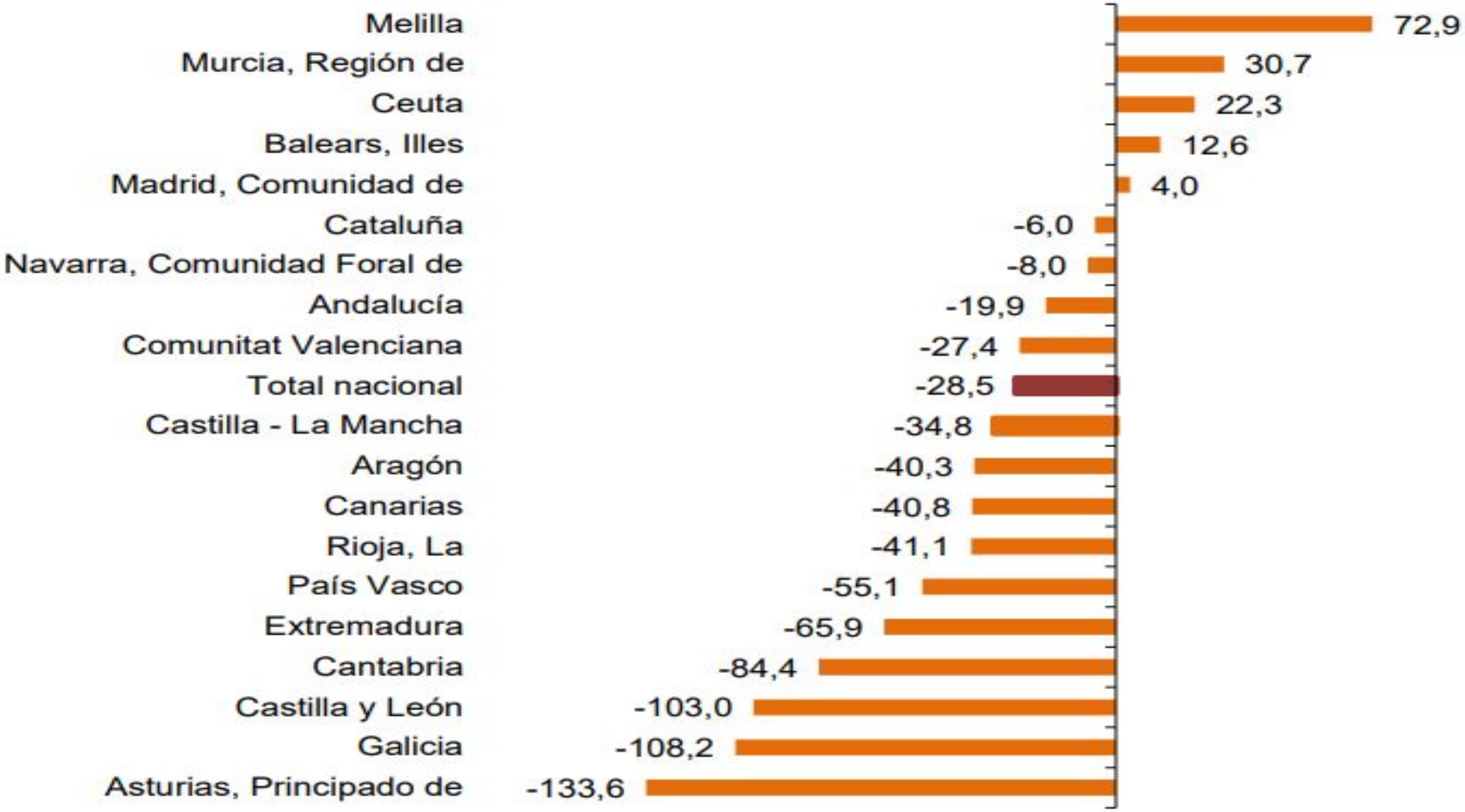

Saldo migratorio exterior proyectado (2022-2036) por mil habitantes

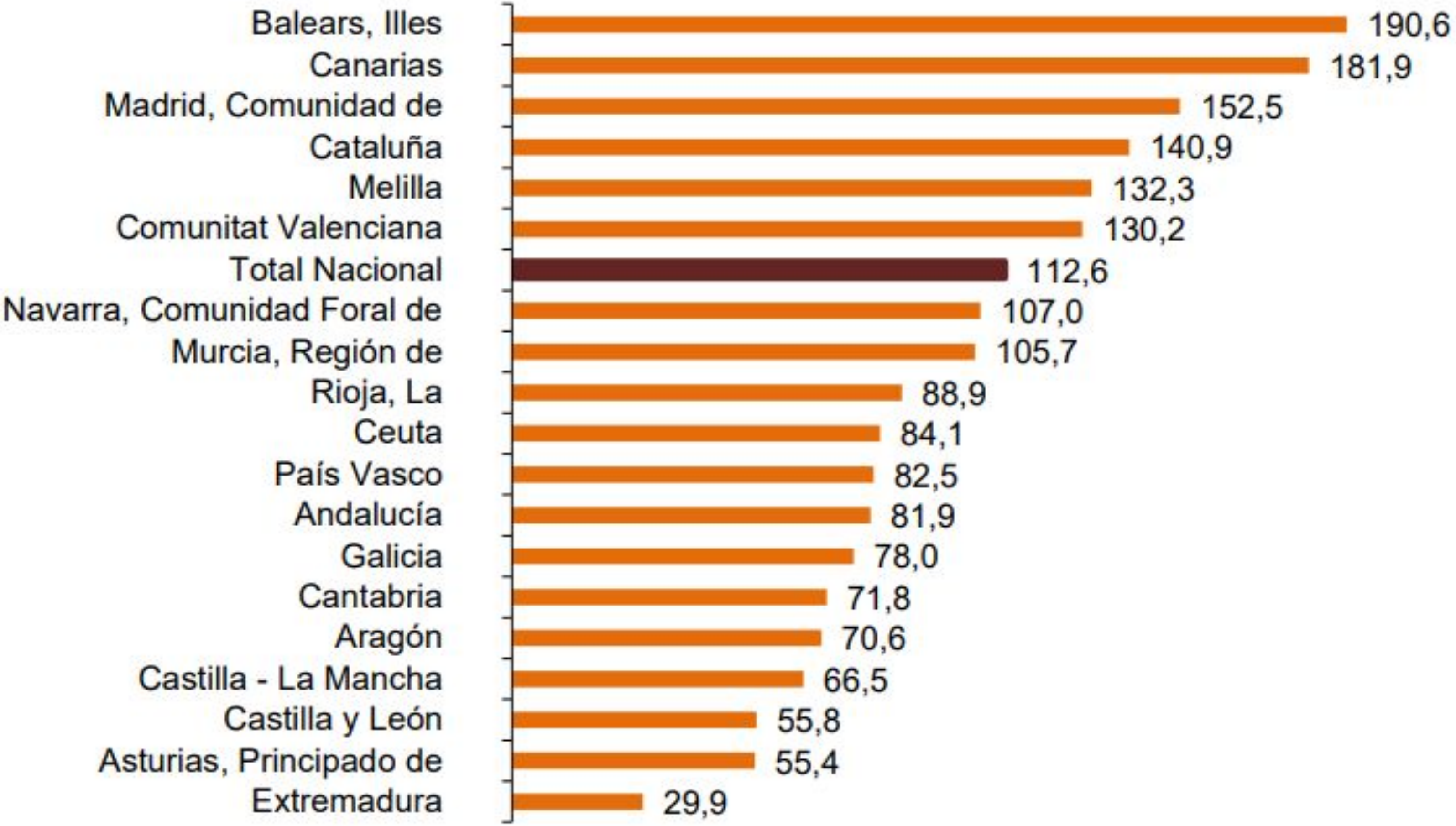

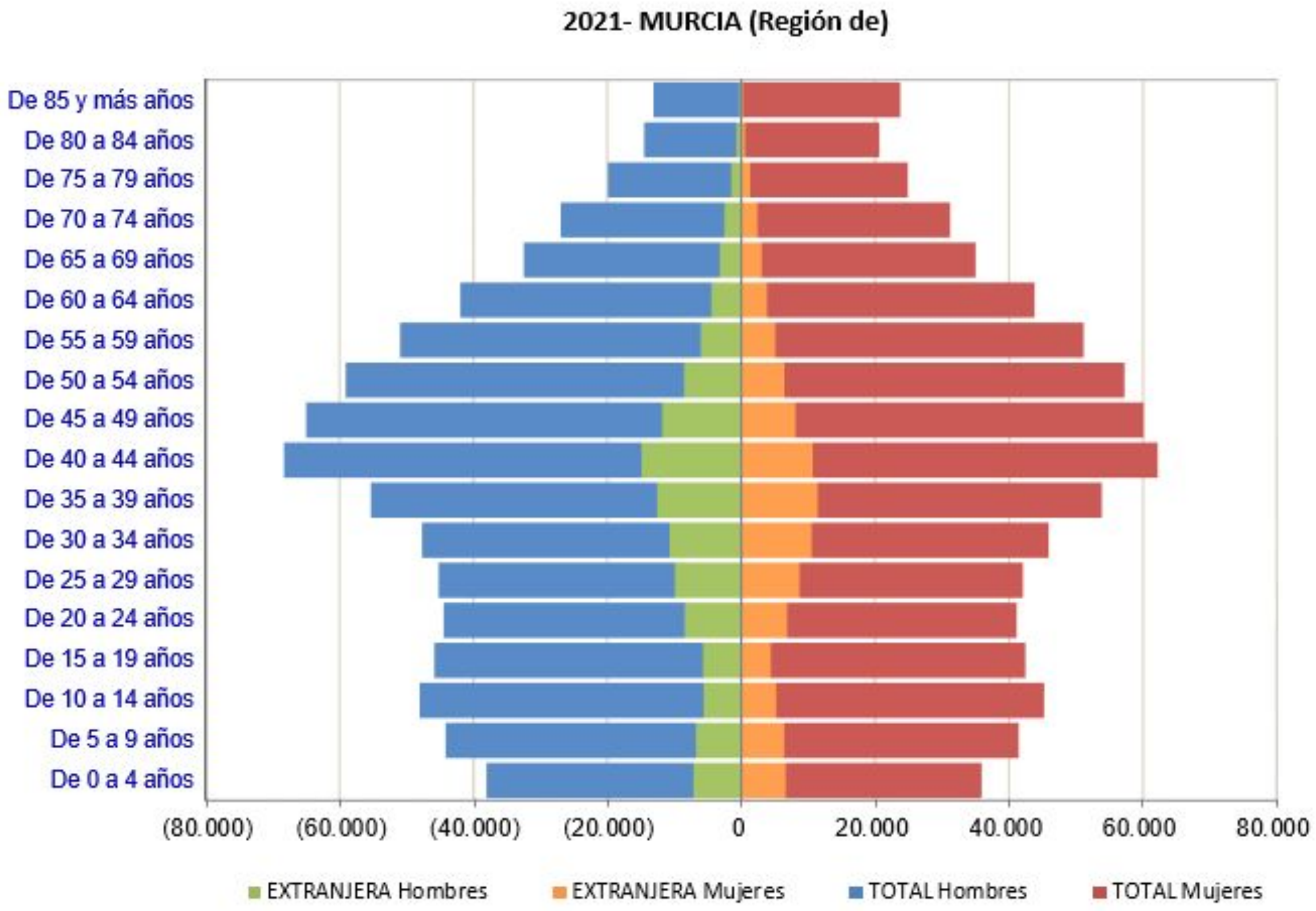
2021- MURCIA (Región de)
De 85 y más años
De 80 a 84 años
De 75 a 79 años
De 70 a 74 años
De 65 a 69 años
De 60 a 64 años
De 55 a 59 años
De 50 a 54 años
De 45 a 49 años
De 40 a 44 años
De 35 a 39 años
De 30 a 34 años
De 25 a 29 años
De 20 a 24 años
De 15 a 19 años
De 10 a 14 años
De 5 a 9 años
De 0 a 4 años
(80.000)
(60.000)
(40.000)
(20.000)
0
20.000
40.000
60.000
80.000
EXTRANJERA Hombres
EXTRANJERA Mujeres
TOTAL Hombres
TOTAL Mujeres

¿A qué generación perteneces?

Cohortes demográficas occidentales

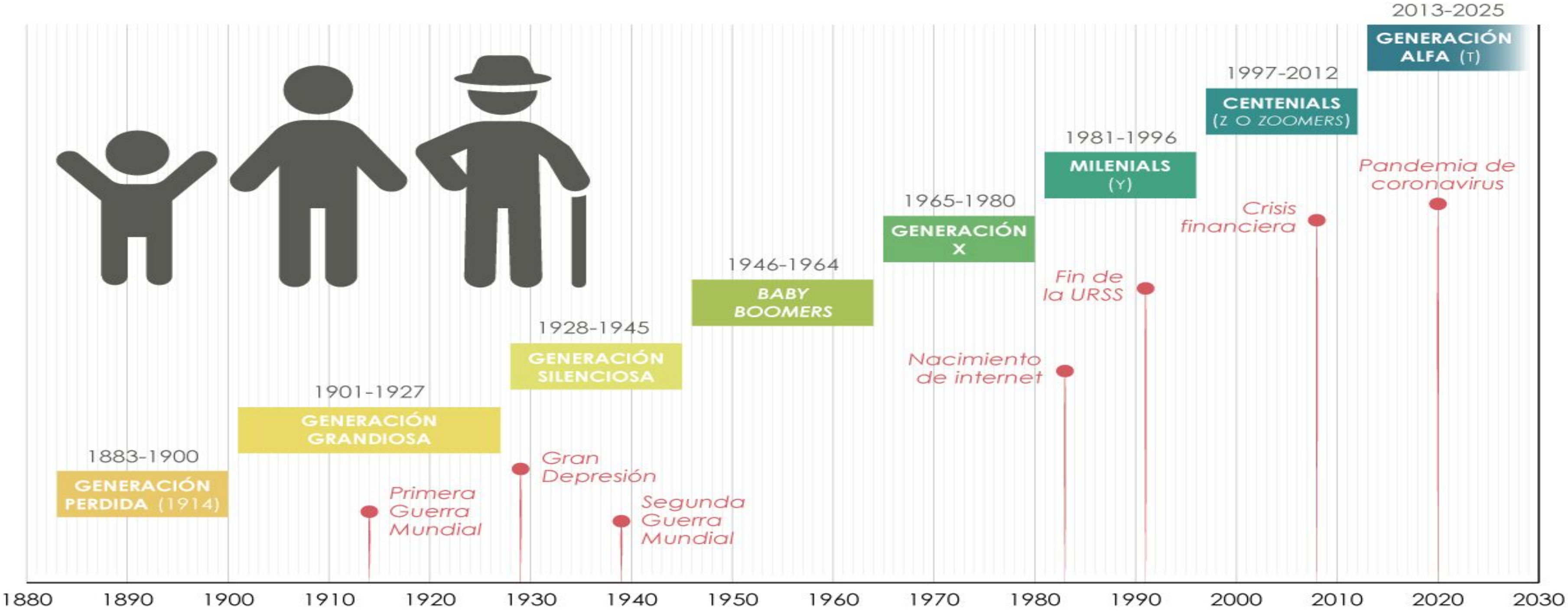

Autor:
Álvaro Merino (2022)
Fuente:
Pew Research Center (2019)

elordenmundial.com

GRÁFICA DA TRANSICIÓN DEMOGRÁFICA EN ESPAÑA

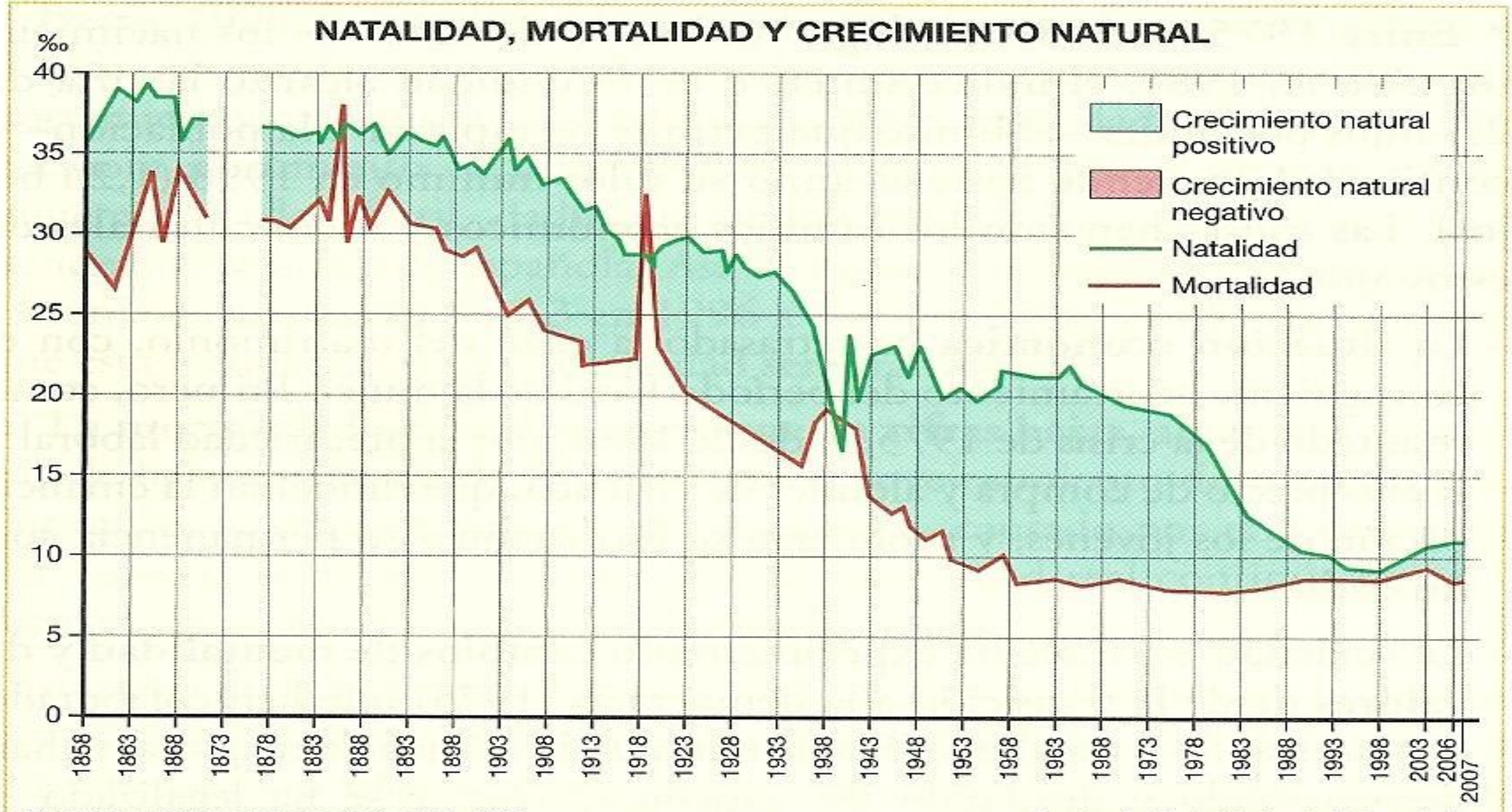

No existen datos para el período 1871-1877.

Fuente: Instituto Nacional de Estadística.

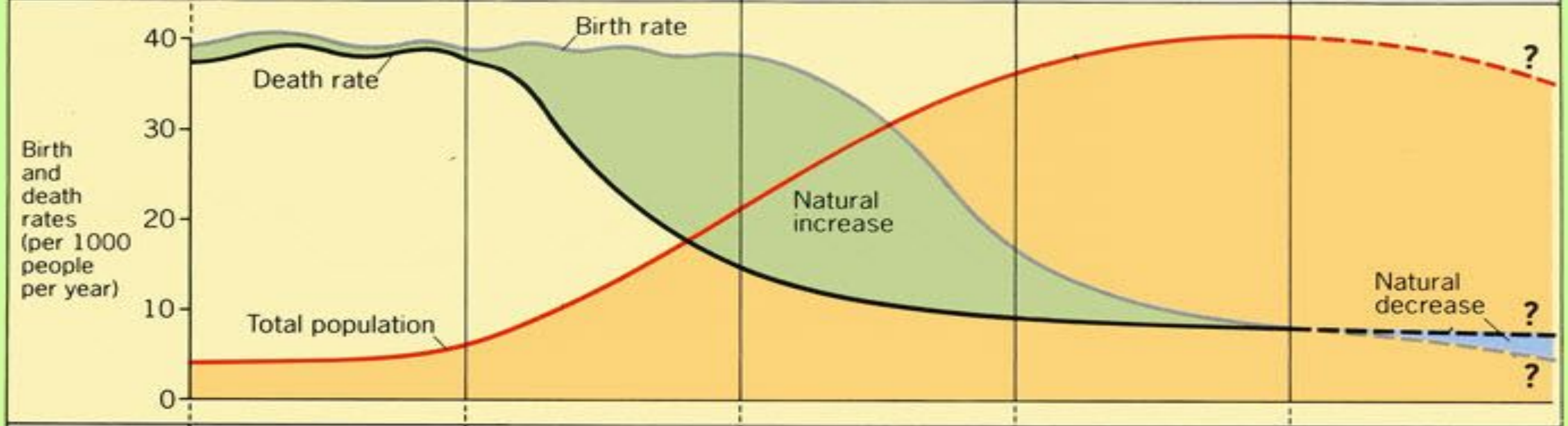

Stage	**1** High stationary	**2** Early expanding	**3** Late expanding	**4** Low stationary	**5 ?** Declining?
Examples	A few remote groups	Egypt, Kenya, India	Brazil	USA, Japan France, UK	Germany
Birth rate	High	High	Falling	Low	Very low
Death rate	High	Falls rapidly	Falls more slowly	Low	Low
Natural increase	Stable or slow increase	Very rapid increase	Increase slows down	Stable or slow increase	Slow decrease
Reasons for changes in birth rate	Many children needed for farming. Many children die at an early age. Religious/social encouragement. No family planning.		Improved medical care and diet. Fewer children needed.	Family planning. Good health. Improving status of women. Later marriages.	
Reasons for changes in death rate	Disease, famine. Poor medical knowledge so many children die.	Improvements in medical care, water supply and sanitation. Fewer children die.		Good health care. Reliable food supply.	

GRÁFICOS E MAPAS DE INTERESE

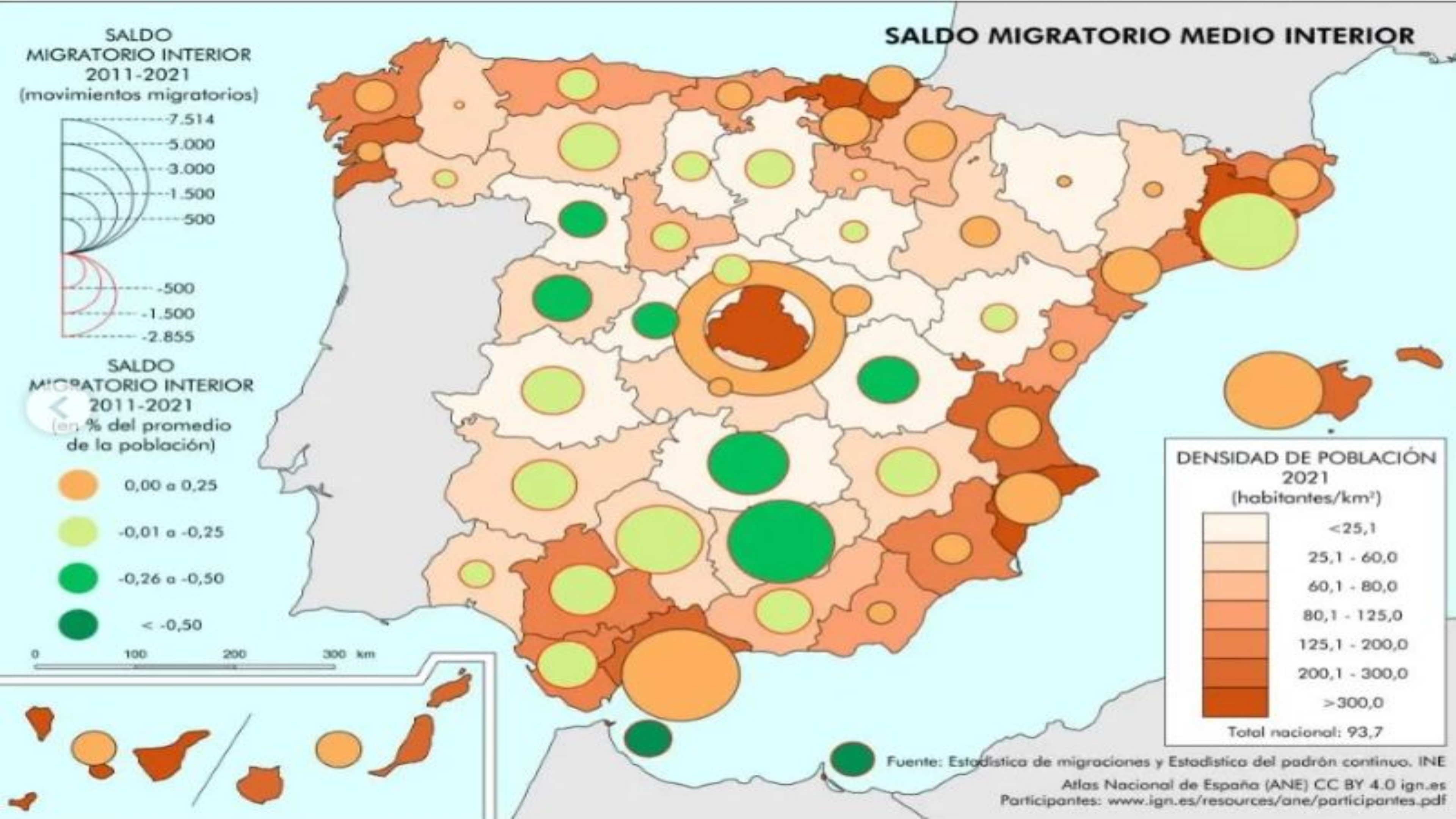

SALDO MIGRATORIO MEDIO INTERIOR
SALDO MIGRATORIO INTERIOR 2011-2021 (movimientos migratorios)
7.514
5.000
3.000
1.500
500
-500
-1.500
-2.855
SALDO MIGRATORIO INTERIOR 2011-2021 (en % del promedio de la población)
0,00 a 0,25
-0,01 a -0,25
-0,26 a -0,50
< -0,50
0
100
200
300 km
DENSIDAD DE POBLACIÓN 2021 (habitantes/km²)
<25,1
25,1 - 60,0
60,1 - 80,0
80,1 - 125,0
125,1 - 200,0
200,1 - 300,0
>300,0
Total nacional: 93,7
Fuente: Estadística de migraciones y Estadística del padrón continuo. INE
Atlas Nacional de España (ANE) CC BY 4.0 ign.es
Participantes: www.ign.es/resources/ane/participantes.pdf

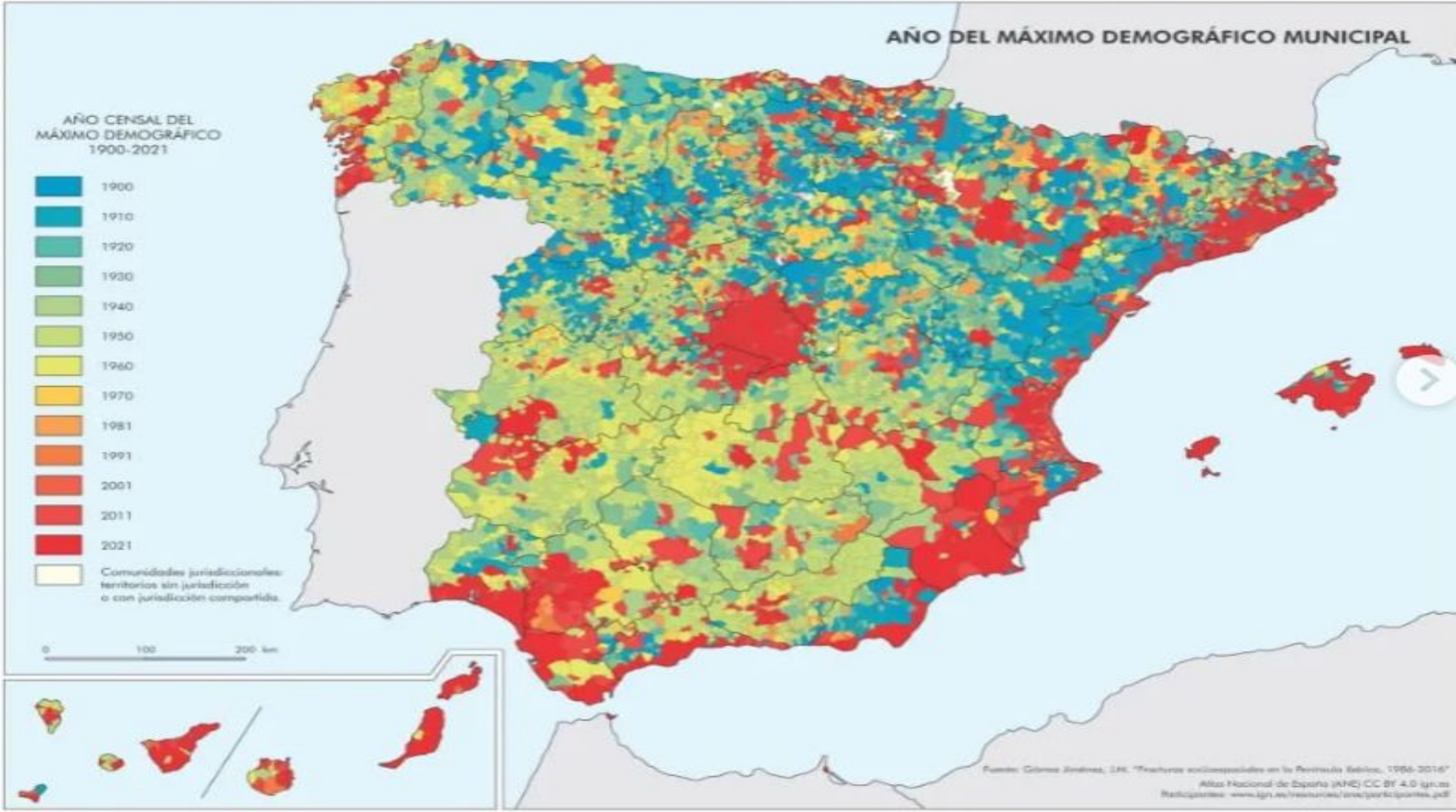
AÑO DEL MÁXIMO DEMOGRÁFICO MUNICIPAL
AÑO CENSAL DEL
MÁXIMO DEMOGRÁFICO
1900-2021
1900
1910
1920
1930
1940
1950
1960
1970
1981
1991
2001
2011
2021
Comunidades jurisdiccionales:
territorios sin jurisdicción
o con jurisdicción compartida
0
100
200 km
Atlas Nacional de España (ANE) CC BY 4.0 ign.es
Participantes: www.ign.es/resources/ane/participantes.pdf

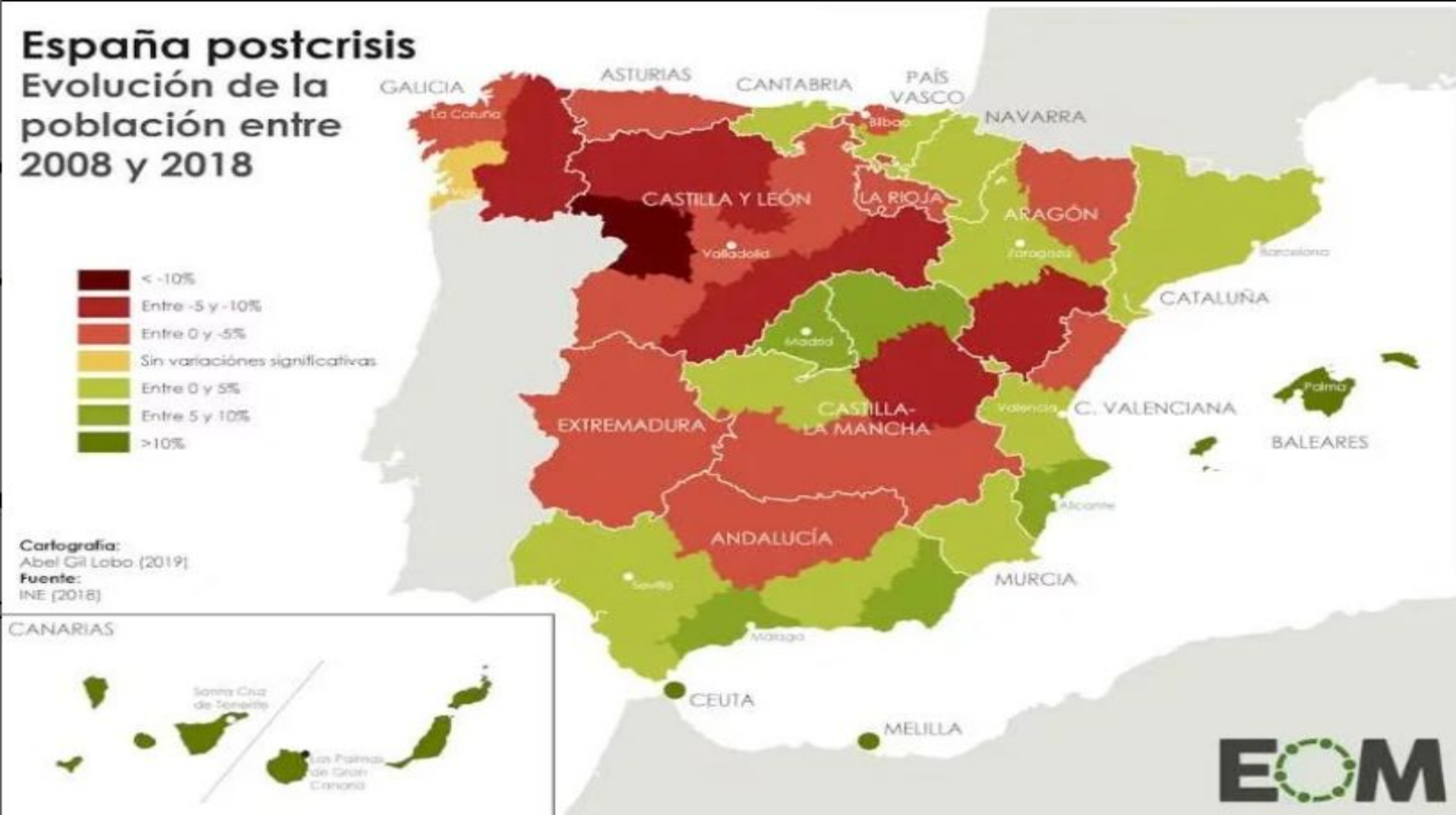

España postcrisis
Evolución de la población entre 2008 y 2018
< -10%
Entre -5 y -10%
Entre 0 y -5%
Sin variaciónes significativas
Entre 0 y 5%
Entre 5 y 10%
>10%
Cartografía:
Abel Gil Lobo (2019)
Fuente:
INE (2018)
GALICIA
La Coruña
ASTURIAS
CANTABRIA
PAÍS VASCO
Bilbao
NAVARRA
CASTILLA Y LEÓN
Valladolid
LA RIOJA
ARAGÓN
Zaragoza
Barcelona
CATALUÑA
Madrid
EXTREMADURA
CASTILLA-LA MANCHA
Valencia
C. VALENCIANA
Palma
BALEARES
Alicante
ANDALUCÍA
Sevilla
MURCIA
Málaga
CEUTA
MELILLA
CANARIAS
Santa Cruz de Tenerife
Las Palmas de Gran Canaria
EOM

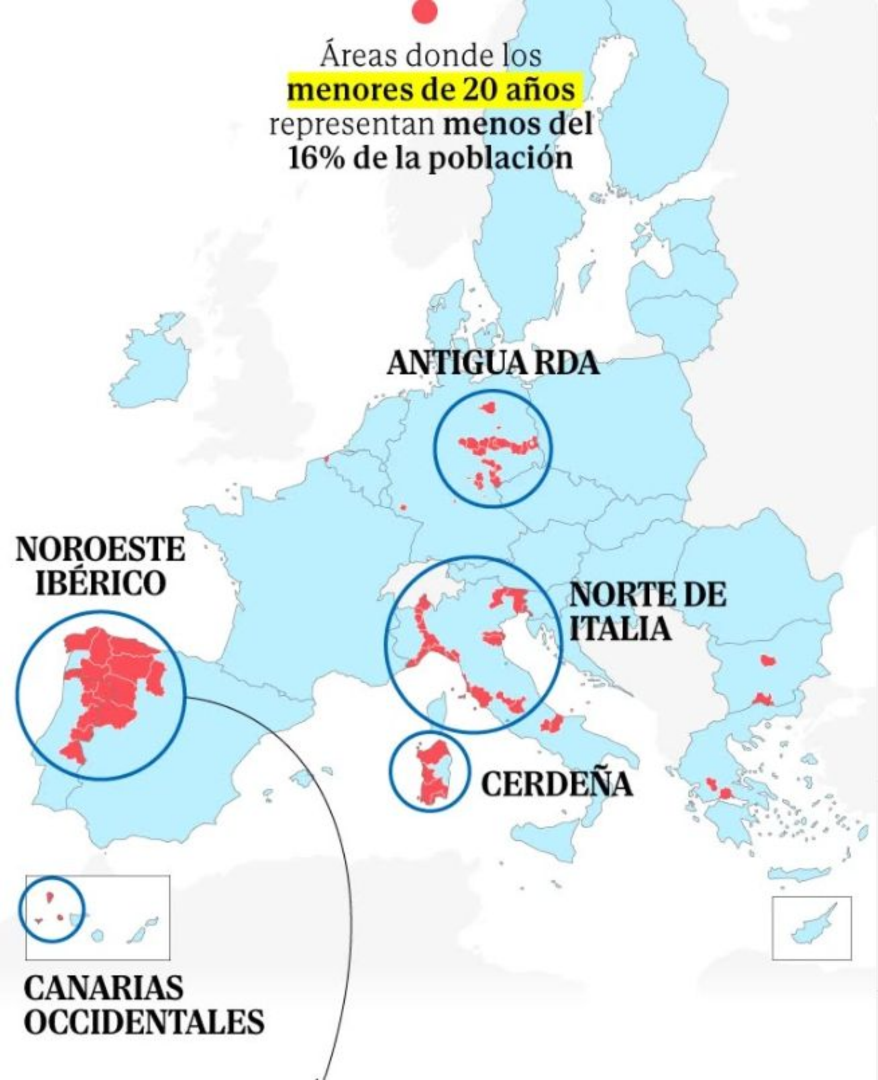

Áreas donde los
menores de 20 años
representan menos del
16% de la población
ANTIGUA RDA
NOROESTE
IBÉRICO
NORTE DE
ITALIA
CERDEÑA
CANARIAS
OCCIDENTALES

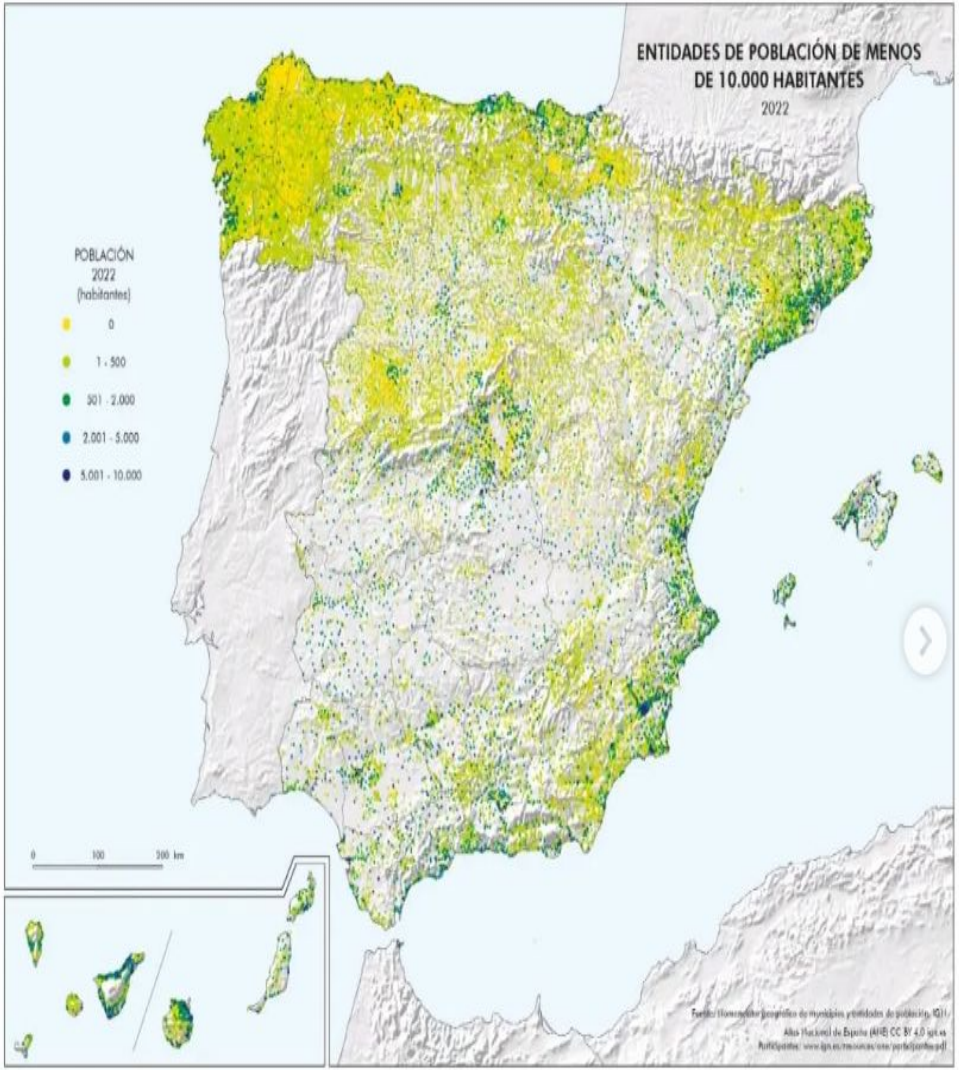

DISTRIBUCIÓN DE LAS ENTIDADES DE POBLACIÓN POR COMUNIDADES AUTÓNOMAS
2022

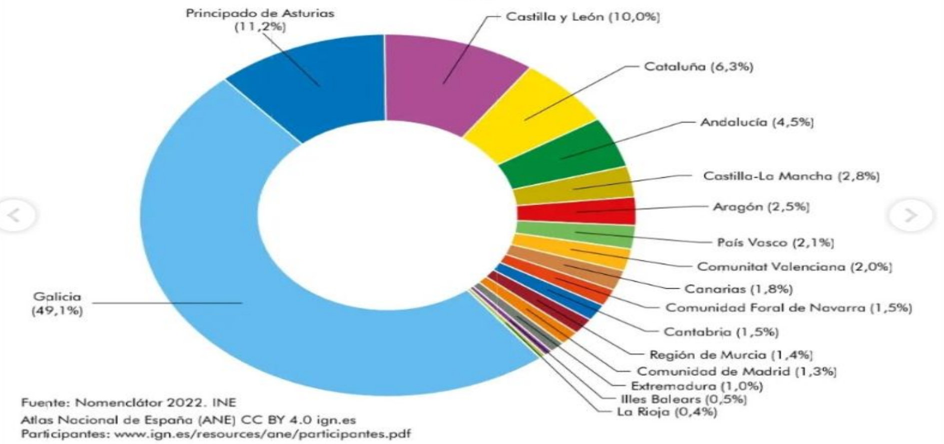

DISTRIBUCIÓN DE LAS UNIDADES POBLACIONALES POR COMUNIDADES AUTÓNOMAS
2022

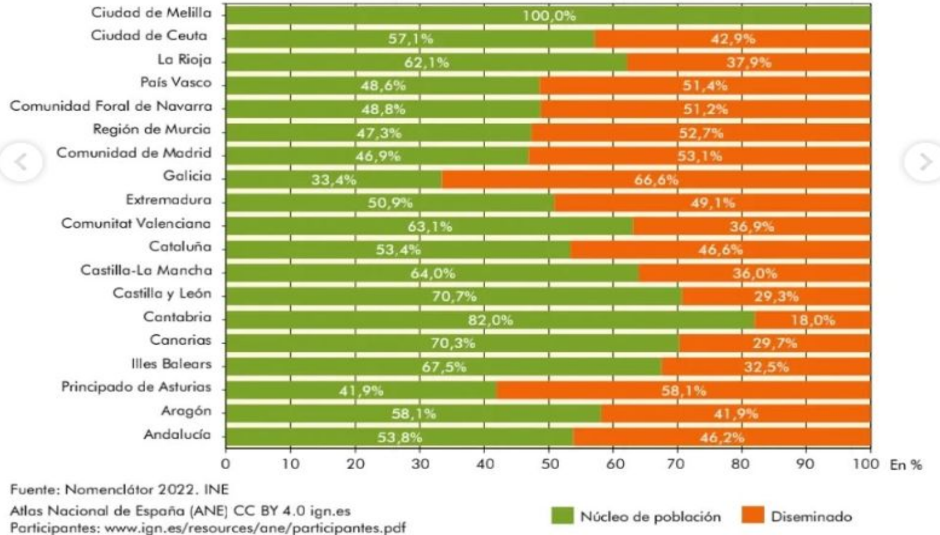

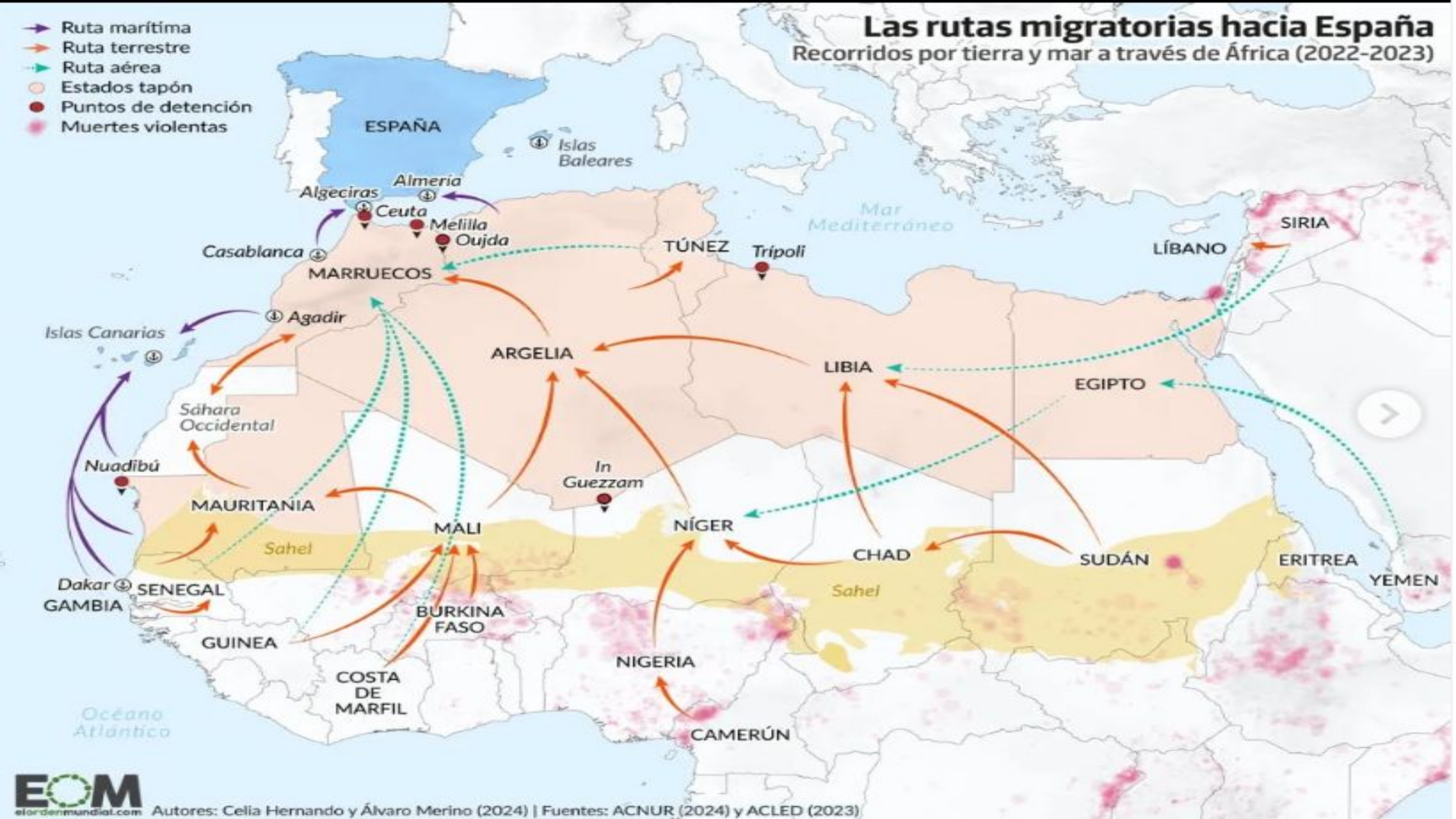
Las rutas migratorias hacia España
Recorridos por tierra y mar a través de África (2022-2023)
Ruta marítima
Ruta terrestre
Ruta aérea
Estados tapón
Puntos de detención
Muertes violentas
ESPAÑA
Islas Baleares
Almería
Algeciras
Ceuta
Melilla
Oujda
Casablanca
MARRUECOS
Agadir
Islas Canarias
Sáhara Occidental
Nuadibú
MAURITANIA
Sahel
Dakar
SENEGAL
GAMBIA
GUINEA
MALI
BURKINA FASO
COSTA DE MARFIL
ARGELIA
In Guezzam
TÚNEZ
Trípoli
Mar Mediterráneo
LIBIA
NÍGER
NIGERIA
CAMERÚN
CHAD
SUDÁN
EGIPTO
ERITREA
YEMEN
LÍBANO
SIRIA
Océano Atlántico
EOM
elordenmundial.com
Autores: Celia Hernando y Álvaro Merino (2024) | Fuentes: ACNUR (2024) y ACLED (2023)

POBLACIÓN a 1 enero 2024

48.610.418 habitantes

Pirámide poblacional de España: ayer, hoy y mañana

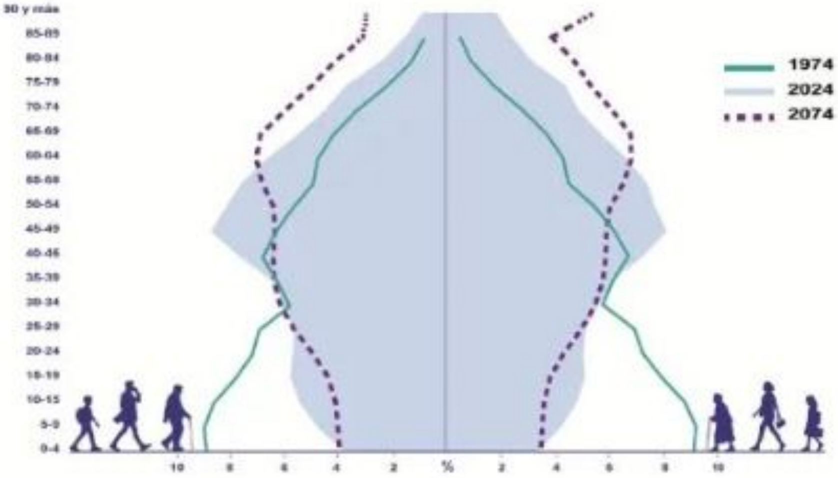

Densidad de población

Personas por km²

Fuente: Estadística Continua de Población - INE. Datos provisionales
Proyecciones de Población - INE
Instituto Geográfico Nacional de España

Junio 2024

Instituto Nacional de Estadística

Infografías